

DOMOLJUB

Izbaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

— S prilogama: —
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica. —

Štev. 33.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1915.

Leto XXVIII.

Ob petinosemdesetletnici.

(Silvin Sardenko.)

Ne, ne, ne! Nad slovensko domovino
ne bodo pluli séverni kragulji,
ne južne kanje ropale z ostrino
grabljivih nog po zemlji, ki jo z žulji,
s krvavimi jo bránimo rokami.

Le orel —

: Hábsburški bo orel plul nad nami.

Ne, ne! Ni treba várihov nobenih,
obljub ni treba nam dajáti sladkih;
poznamo vas po delih nepoštenih,
vemó, da hodi laž po nóгах kratkih.
Mi hódimo s pravičnimi vojskámí ...

Naš varih —

naš varih je resnični Bog nad nami.

Ne boste nam izbirali cesarja,
ne v Bélgradu, ne v Moskvi, ne v Milanu;
mi že imamo svetlega vladarja,
ki zanj živimo zvesti v bojnem branu,
ki zanj umiramo v junaški krvi.

Naš cesar —

naš cesar je, naj bó: Franc Jožef Prvi!

Cesarjev rojstni dan.

Na severu in jugu grme topovi svetovne vojske, po Avstriji pa vihrajo zastave; sredi vojske obhaja Avstrija petinosemdeseti rojstni dan svojega ljubljenelega cesarja.

»Božja previdnost je dopustila,« pravijo lepo škof v posebnem naročilu za ta dan, »da je celo večer življenja našega miroljubnega vladarja, ki je v svojem dolgem življenju preстал toliko težkih preizkušenj, ožarjen s plamenom svetovne vojske.«

Zakaj je božja previdnost to dopustila? Mi ne moremo premeriti božjih sklepov, a to vemo, da nam Bog hoče dobro tudi, kadar nam pošilja hudo. Ne moremo si tajiti, da so tudi avstrijski narodi zadnjega polstoletja marsi-

kaj zagrešili. Le preveč so pozabljali, da brez Boga ni prave in trajne sreče. Le oremalo so mislili na to, da je Kristus edini Odrešenik sveta. Le preradi so zaupali sami vase, v svojo modrost in svojo moč in hodili svoja pota. Marsikako postavili so izsilili cesarju, ki bi je katoliški in Cerkvi vdani narodi nikdar ne mogli skleniti. Bridko je tožil zavoljo tega že Pij IX., žalostil se Leon XIII. in tudi Piju X. je bilo hudo, ko je gledal, da tu in tam ni več tiste ljubezni do Cerkve, ki bi jo sv. Oče smel pričakovati. Koliko slabega so napravili razni časopisi! Bogokletstvo in brezverstvo z vso nesramnostjo se je širilo po njih med narode in narodi niso vstali, da bi se uprli proti njim za božjo pravdo in ljudsko poštenje. A tudi narodi med seboj se niso ljubili s krščansko ljubeznijo, temveč dostikrat

sovražili, izpodrivali in delali s silo. Tako se je nabralo le preveč slabega v vsem javnem življenju, in nič čuda ni, da je bič, ki je ž njim božja pravica udarila svet za vso brezbožnost, za vse krivice, za ves pohlep, da je ta bič zadel tudi nas.

A Bog tudi kadar tepe, hoče le dobro. Bog hoče, da bi narodi spoznali svoj greh in se vrnili na pravo pot. Avstrija, ta lepa zemlja, to široko in mogočno cesarstvo, kako bi lahko bila srečna in kako bi bili lahko srečni vsi narodi v njej, če bi spoznali in priznali za svojega gospoda Boga! Tedaj bi se vrnila med nje pravica, družila bi jih ljubezen, in kot ena velika srečna družina bi bili zbrani vsi narodi krog svojega cesarja.

Hvala Bogu! Svetovna vojska je vsaj za čas prebudila že med narodi

misel na Boga, zblížala jih v skupni ljubezni do domovine in združila okrog habsburškega prestola. A po vojski, bo li ostalo tako? Ali ne bo zopet butila na dan prešernost nekaterih in krivičnost in nasilnost? Sv. Oče v zadnjem opominu narodom tako živo opominja vse, da je cvetoč in blažen mir mogoč samo, če hočejo narodi drug drugemu dobro, če spoštujejo med seboj drug drugega pravice in čast. To velja tudi za narode v eni državi. Če kak narod druge ponižuje in stiska, tedaj, pravi sv. Oče, »podjarmljeni narodi drhteč prenašajo naloženi jarem, se pripravljajo vedno na osvobojenje in rod rodu zapuščajo žalostno dedščino sovraštva in maščevanja«.

Naj bi torej po tej vojski tega ne bilo pri nas, ampak naj bi zavladala pravica med narodi in zares blažen mir v srečni Avstriji!

Kdaj naj se tega bolj spominjamo kakor ta dan, ko ob cesarjevem rojstnem dnevu mogočno odmeva po vsej državi: Bog obvaruj, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo! Zato pa se zatecimo posebno ta dan, kakor zopet tako vneto priporočajo škof, »pred prestol Najvišjega, da priporočimo Vsemogočnemu našega cesarja, našo ljubljeno Avstrijo, vse narode našega krasnega cesarstva in našo ožjo domovino«!

Daj Bog, da bi kmalu pogasnil svetovni požar in da bi se vrnil srečen mir in v miru da bi se veselila Avstrija in veselili z drugimi narodi tudi naš narod lepih dni!

Za ohranjenje kmečk-kega stanu.

Za Veliki Šmaren (dne 14. avgusta) tujami, kakor jud s kotenino. Po gostava na dan, o katere potrebi je naš list že velikrat pisal. Gre za to, da se ohrani trden, samostojen kmečki stan, in da se vsled tega prepreči razkosavanje gruntov in nakupovanje kmečkih posestev.

Dobro so tudi v naši deželi znani prekupci gruntov, ki barantajo s kmetijami, kakor jud s kotenino. Po gostilnah se sklepajo take kupčije. Gospodar, največkrat vinjen, proda zvitemu prekupcu svoj grunt. Kesanje drugi dan je največkrat že prepozno. Grunt se na drobno razproda s čim največjim dobičkom za prekupca; kmečka družina, ki je sto in sto let obdelovala svoj dom, je pa s tem vržena iz svojega stanu in iskati si mora po svetu dela in jela. V rednih, mirnih časih so taki prekupci razrili našo domovino in naredili nešteto škoda. Po nekaterih državah, na primer na Bavarskem, so s posebno postavo šli v boj proti te vrste kmečkim pijavkam; pri nas je le tupa-tam kak dober sodnik izkušal ovirati njihovo pogubno delovanje.

Poleg teh prekupovalcev in razko-

sovalcev je bilo tudi mnogo bogatinov, ki so prežali na kmečka posestva kot pajk na muho. Veleposestnik, ki si je hotel zaokrožiti ali razširiti svoje posestvo iz kakršnihkoli vzrokov, je začel svoj lov na kmečke sosede izlepa in izgrda, naravnost in zvijačno, sam in z različnimi posredovalci ter je tudi večinoma dosegel svoj namen. Velika riba požira pač male. Največkrat pri takih nakupih ni šlo za to, da bi dobil veleposestnik več zemlje za obdelovanje. V tem slučaju bi bila škoda samo za družine, ki so izgubile svoje grunte; obdelovanje zemlje pa ne bi bilo na škodi. Toda bogati velmožje so nakupovali grunte, zlasti v planinskih krajih, zato, da so jih priklopili svojim gozdom in s tem zvečali svoje lovsko ozemlje. Danes, ko smo zaprti od ostalega sveta, se vidi, kako neizmerno pogubno je bilo to delo, da se tam, kjer se je prej prideloval živež, kjer so se prehranile neštete ovce in govedji, zdaj pasejo srna, jelen in divja koza.

Kmečki zastopniki so neprenehoma trkali in zahtevali, naj se v tem oziru kaj stori. Naš deželni zbor je pač naredil, kar je mogel; planine se ne morejo več odprodati za lovske namene brez posebnega dovoljenja; globlje pa more seči samo državna postava. In ta — četudi ne v vseh rečeh popolna, vendar pa na splošno zelo koristna — je stopila z Velikim Šmarnom v veljavo.

Prodaja poljedelskega ali gozdnega zemljišča bo veljavna odslej samo, če ji bo pritrčila posebna komisija, ki se bo morala sestaviti na vsakem sedežu okrajnega sodišča. V nji bodo sodni predstojnik, en član, ki ga bo imenoval okrajni glavar, župan dotične občine, kjer je sodišče, in en član, ki ga bo imenovala kmetijska družba (na Koroškem deželni kulturni svet). V deželnem glavnem mestu bo temu podobno sestavljena deželna komisija, ki bo imela pravico reševati pritožbe proti sklepom okrajnih komisij.

Izvzeta so posestva, ki so zapisana v deželni deski (grajščine), ravno tako taka velika posestva, katerih donos lahko živi šestkrat po sedem oseb, in zemljišča v večjih mestih, ki so določena za stavbne namene. V takih slučajih kakor tudi, kadar gre za kako javno reč (za vojaštvo, železnico, promet, za obrtne ali rudniške naprave, za zgradbo hiš za stanovanja), ali kadar se kupčija naredi med zakonskimi, med ženinom in nevesto, med bližnjimi sorodniki ali svaki, ni treba prositi dovoljenja pri komisiji.

Komisija mora gledati na to, da ohrani trdne, samostojne kmetije. Zato ne sme dovoliti prodaje kmečkih posestev prekupcem z grunti, in ne veleposestnikom, če hočejo s tem zvečati svoja posestva ali razširiti svoje love. Samo takrat, če se vidi, da gospodar ne more držati grunta, naj se mu dovoli prodaja, toda treba je poizkusiti, da se dobi v tem slučaju primeren kupec, ki bo grunt res obdeloval, ali ga brez dobička razprodal med druge kmete. Tu

se odpira lepo polje našim posojilnicam. V vsakem takem slučaju naj stopijo na plan in naj se javijo dotični komisiji. Pristaviti na moramo, da je treba komisijskega dovoljenja tudi, če se posestvo da nad 10 let v najem.

Komisija mora dovoliti prodajo ali najemninsko pogodbo, če ni pri tem nobene škode za ohranitev kmečkkega stanu (n. pr. najemnina posestev, ki so last nedorastlih otrok), zlasti če grunt po večini še ostane, ali če ga bo kupec sam obdeloval, ali če se brez posredovanja kakega prekupca grunt razdeli ali razproda kmetom ali kočarjem, ali če se s tem, da se kak del grunta proda, gruntu samemu ne škoduje, ali če prodana zemljišča ne spadajo k podjetju, ki je v prvi vrsti kmetijsko (n. pr. zemljišča, ki so last kake tovarne ali kakega večjega obrtnega podjetja).

Pri vsaki postavi je glavna reč, kako se bo izvrševala. Prav je, da se je jelo misliti na to, da je za ohranjenje države kmečki stan nujno potreben. Določbe nove postave so dobre. Če se bo skrbelo, da se bodo v pravem duhu strogo vzdrževale, bo imel kmečki stan in z njim vred tudi država velik dobiček od nje. V komisijah bodo imeli glavno besedo sodniki. Treba bo tembolj, da bo sodna uprava nastavljal sodnike, ki bodo imeli srca za kmečki stan, ki bodo poznali razmere svojih okrajev, ki bodo po krvi in jeziku zvezani z ljudstvom, med katerim bodo delovali.

Pisma in darovi vojakom.

Neki tirolski kurat je poslal z bojišča na tirolsko - italijanski meji svojim sodeželanom zanimivo pismo, ki je vredno, da iz njega nekatere misli posnamemo:

»Brezštevilna pisma in dopisnice, kakor tudi razna darila pričajo, kako bi vsi, ki so doma ostali, radi nekoliko olajšali vojne težave našim bojevnikom. Lepa poteza za krščanske ljubezni!

Toda ljubi moji domačini! Nam se tu ob meji ne godi slabo. Utegnejo pač pri ti časi, ko bomo za hrano tuintam bolj v zadregi. Splošno pa lahko rečem: Nikar si ne odtrgajte od svojih ust, da bi nam pošiljali, ampak skrbite za svoje zdravje ob obilnem delu, ki ga imate.

Nekaj drugega pa je, za kar Vas prosimo: dajte nam duhovnih darov. Kaj mislim s tem?

Želimo si prvič dobrega beriva: knjig, časopisov. Doma si niti misliti ne morete, kako nekateri žele, da bi dobili v dolgih urah, ki jih prebijajo v strelskih jarkih, v roke kak pošten časopis in dobro knjigo. Kako skrbno preberemo nekateri vse, kar jim kdo preskrbi, če je še tako zamazano in raztrgano. To je gotovo, da strupenih in pohujšljivih reči vojakom ne bo nihče pošiljal. Nas kurate

posebno nadlegujejo, da bi jim oskrbeli pripravni molitvenikov.*

Drugo darilo, ki se ga vojaki silno vsele so: **pisma in dopisnice**. Toda takoj pristavimo: Čezmerne pisarije nimajo ne pomena ne pravega zmisla. S tem se izgublja čas, denar, in se brez potrebe obremenuje vojna pošta. Toda to pa rečem: Kdor zna z vojniki modro in pametno dopisovati, napravi s tem med vojaštvom veliko veselja in lahko mnogo koristi. O, ko bi vedeli, kako hudo je našim možem in mladeničem, ako od doma ni nobenega glasu! Dostikrat so videti vsi potrti in nosijo težko bol v srcu, zlasti če opazijo, kako ta in oni z veseljem na obrazu in s tolažbo v srcu prebira zanimiva sporočila iz domače hiše, iz rodne kraja. Kakor vzhajajoče sonce, tako okrepi in poživi marsikaterega junaka drobno pisemce od svojcev: Vsaka vrstica, vsaka besedica je dragocena. In kako znajo vojaki med vrsticami brati! Zato pa si vsi, ki ste doma, lahko predočujete, kako velika duhovna dobrota je vsaka karta, ki jo pošljete na fronto! Lahko bi rekel, da, kdor piše na bojišče, ta nasičuje lačne, napaja žejne. Pismo zbuja vojaku srčno veselje, koristi pa lahko še v marsikaterem drugem oziru. Koliko jih je, ki se le težko privadijo vojaškemu stanu; ena ljuba beseda od doma pomaže lahko več, kot cela tolažilna pridiga. Eden si dela skrb s premišljevanjem, kako je kaj doma; ali so zdravi, ali so obdelali polje, spravili pridelke na varno, kako je z živino? itd. Pa pride karta: »Vse zdravo. Letina dobra. Delo gre srečno izpod rok!« Kar preroben je in zadovoljen, da bi zavriskal! — V družini je bil morda pred vojsko zli duh razpora in needinosti; slovo je bilo mrzlo. Mož na bojišču se začne zavedati, da je krivico delal ženi, da je bil pretrd in preoster; satan-alkohol ga nima več v oblasti. Ko tako premišljuje preteklo življenje in se mu zazdi, da čuti v srcu kes radi vseh napačnih korakov, pa pride ljubezniv pozdrav od žene. Nič ni ostrega v pismu, samo gorke besede. Izgubljena zakonska sreča je zopet najdena. Mož sklepa v srcu, obljublja v pismu, da bo zdaj ves drugačen, ko pride domov. Vse težave pa voljno sprejema kot pokoro za dosedanje pregreške. Druge zopet nadleguje mučna bolečina ločitve: Ali bo ženin, ali bo mož ostal stanovit, trden, zvest, pošten? Ali bo plemenita ljubezen ostala neoskrunjena? Veliko jih je, ki se tako povprašujejo in ne neupravičeno. Fronta ni nebo, kamor bi zlo ne imelo pristopa; niso vsi, ki so na fronti, svetniki. Celo na takih krajih, kjer ima smrt tako obilno in naglo žetev, tudi tja, kjer imajo topovi svoja moralna žrela, zajde skušnjava v obliki zapeljivih oseb. Toda o pravem času pripelje vojna pošta pisemce z dobroznanimi potezami. Malo besedi je notri, a te zadostujejo. Čast in zvestoba je rešena. Mala podobica Srca Jezusovega je bila morda priložena; primeren podpis je za

bojevnika bodrilo, ki mu pomaga, da ostane na površju.

Ali niso taka pisma res apostolska pisma? Tako je dopisovanje poštene ljubavi. Kako neskončno se loči taka pisava od neslanih, neumnih, čenčavih pisem ter nedostojnih kart, ki dostikrat romajo na fronto. Kako hudo je poštenemu človeku če vidi take stvari razobešene celo po strelnih jarkih! Nikar s takimi rečmi nadlegovati naših mož in mladeničev!

Plemenito dopisovanje ožarjeno z lepo ljubeznijo je dragocen dar našim prijateljem na bojišču.

Nikar pa tudi ne tožite in tarnajte v pismih, ki gredo na bojišče. Če ni prav posebne nesreče, bolezni in nezgode, ni treba z večnim zdihovanjem še večati trpljenja in skrbi onim, ki imajo na bojišču že itak dosti bremen. Z neutušnim hrepenjem pričakuje vojak pisma od doma. Če bere: »Doma vse v redu in zdravo; smo polni zaupanja, da bo šlo vse po sreči in da se kmalu vidimo« — ali ni to kakor blažilen balzam zanj? Ali ne bo prenašal vseh naporov dvakrat lažje?

Še en dar prav posebno žele in pričakujejo naši bojevniki: **dar molitve**. Molitev k božjemu Srcu Jezusovemu, molitev na čast Materi božji in angelom varihom bo reševala naše čete, bo izprosila pomoč in varstvo posameznikom, nam bo priborila končno zmago. Pošiljajmo dar molitve neprestano in v obilni meri na fronto!

Težki dnevi za papeža.

Takoj ko se je začela vojska z Italijo, je laška vlada jela kratiti papežu njegove pravice na najtrši način. Avstrijski in bavorski poslanik pri papežu sta morala oditi; laška vlada je takoj poklicala pod orožje papeževe stražnike. Papež je ostal brez varstva. Ne samo to! Laška vlada je samovoljno začela odpirati uradna pisma, ki jih pošiljajo škofje papežu. Odprli so celo pismo, tičoč se spovednih pooblastil. Nasprotovanje in sovražstvo proti papežu je rastlo dan na dan. Časopisje ga je začelo na najgrše načine napadati. Laška vlada bi bila morala po »garancijski postavi« te grde napade prepovedati; a jih je mirno dopustila. Ko pa je na to papežovo glasilo ostro protestiralo proti tem ostudnim napadom na papežovo osebo, je laški državni pravdnik papežovo glasilo zaplenil. Napade na papeža je laška vlada dopustila, obrambo njegovo zaplenila. Tako se jasno kaže, kakšen duh vlada v krogih italijanskih državnikov. Krivico nad krivico kopičijo nad glavo poglavarja katoliške cerkve.

Italijansko framazonsko časopisje torej besni proti Vatikanu s tako silo, kakor že dolgo ne. Očitajo sv. Očetu, da je sovražnik Italije, da je proti vojski, da podpira Nemčijo in Avstrijo itd. In zakaj? Ker se sv. Oče trudi z vsem svojim vplivom, da bi preprečil novo krvoprelitje, ker ne neha narode klicati k miru. Ali ne vrši s tem edinole poslanstva svojega poklica? Framazon-

stvo ga radi tega napada. Papež naj bi ne smel več biti oče narodov. Kakor pa v Italiji očitajo papežu, da je sovražnik Italije, tako je peklenko framazonsko sovražstvo iz Italije preko Londona raztrosilo drugo, nasprotno laž, ki ima pa namen, avstrijske narode odtujiti papežu. Tako so razširili vesti, da je papež blagoslovil laško orožje, za čegar zmago moli; da je dal en milijon za laško vojsko; da je svojim stražnikom dovolil, boriti se proti Avstriji. Laž je preneumna, da bi jo kdo verjel. Kdor jo verjame, je res vreden pomilovanja. Resnica je, da papež vedno pri vsaki priliki povdarja svojo nevtralnost ter svojo željo in prizadevanje po miru. Ravno te dni smo zopet brali, da je sv. Oče v razgovoru s španskim časnikarjem dejal: »Poizkusil sem vse mogoče. Upal sem, da bo kmalu konec, toda ta novi spor je še bolj zapletel položaj s tem, da je dal žaloigri večje razmerje... Bojim se, da je nastop Italije nedoločljivo podaljšal vojno... Zdi se, da se mir, ki se je že približeval, zopet odmika...«

Italijanska garancijska postava.

O takozvani garancijski (varstveni, zagotovilni) postavi ima časopis nemških pravnikov daljšo razpravo, ki jo je spisal profesor Pavel Laband iz Strasburga. Pisatelj pravi, da podeljuje ta zakon papežu osebne pravice, »da pa ne sloni na medsebojni pogodbi med državno vlado in med papežem in da tudi nima mednarodnega značaja.« Osebne pravice uživa papež že 45. leto, in se mu ne morejo kartako proti njegovi volji odtegniti, četudi zakona ni nikdar izrecno priznal.

Laband prišteva k tem pravicam, brez ozira na osebno pravico nedotakljivosti in letne dotacije (tri in en četrtilijona lir), uporabo apostolskih palač »Vatikana« in »Laterana« z vsemi stavbami, vrtovi, umetniškimi zbirkami, knjižnicami ter uporabo vile Castel Gandolfo; dalje popolno nedotakljivost teh zemljišč v zgodovinsko-pravnem srednjeveškem zmislu besede. Ta nedotakljivost se razteza tudi na druge palače in kraje v Italiji, kjer bi papež slučajno prebival in kjer bi se vršila volitev novega papeža ali pa vesoljni cerkveni zbor; prav tako na vse papeške urade in kongregacije in na vse v Rimu in v šesterih škofijah rimskega obližja ustanovljene katoliške zavode.

Dalje vsebuje garancijska postava pravico osebne varnosti vseh, tudi inozemskih cerkvenih uradnikov, pravico poslanikov ter končno svobodnega občevarja papeževega s škofi in z vsem katoliškim svetom. Laband naštevaja najprej te pravice, jih presoja ter slednjič izjavlja, da so se vsled vojske in vsled njenih posledic označene pravice papeževe v več ozirih že kršile.

* Pri nas v Ljubljani se pravkar dotiskuje kratek, pripraven molitvenik »Krščanski vojak«, ki ga bodo naši slovenski vojaki mogli dobiti deloma zastoni, deloma za sila nizko ceno, ker je deželni odbor v ta namen daroval 2000 K.

Pomenljiva so izvajanja Labando-va o posledicah, ki bi nastale, če bi Benedikt XV. papežovo rezidenco pre-stavil v kako nevtralnemu državo. Pisatelj pravi: Že iz vsebine, namena in iz oko-liščine, kako je nastala ta garancijska postava, se mora sklepati, da ima veljavo edino-le, če ima papež svoj sedež v Italiji, in sicer v Vatikanu. Ako bi se preselil, bi se zakon ne mogel uveljavljati in bi izgubil svojo moč. Italijanska zbornica bi ga tudi gotovo takoj razveljavila, in je zelo dvomljivo, če bi ga po vrnitvi papeževi v Rim zopet uveljavila. Kakšna druga država, tako nadaljuje Laband, bi pa ne mogla skleniti enakega ali pa italijanski garancijski postavi podobnega zakona, ker manjka za to zgodovinskih in politič-nih pogojev, kakršni so bili takrat, ko so odpravili cerkveno državo, ki je nje samostojni vladar bil papež sam.

Laband sklepa svoje poročilo s pri-pombo, da bo moral papež pač prenašati posledice vojnega stanja, in da bodo v Rimu zaradi življenskih interesov, ki so v neločljivi zvezi s papeže-vim bivanjem in s sedežem cerkvene vlade v večnem mestu, pač vse opusti-li, kar bi sv. očeta nagnilo, da bi si moral iskati zavetišča na Španskem ali pa v Švici.

Pregled po svetu.

Negotovost na Balkanu. Četverospo-razum je na Balkanu napravil nemalo zmešnjavo. Ker na Galipolu Francozi in Angleži ne morejo premagati Turkov in tako priti v posest Daradnel, so se obrnili zopet do balkanskih držav, naj bi jim priskočile na pomoč. Bolgarijo, ki so jo za čas balkanske vojske tako sramotno pustili na cedilu, bi sedaj radi zvabili na svojo stran, ker vedo, da le tedaj bodo padle Dardanele, če pade Bolgarija Turčiji v hrbet. Zajedno pa se je četverospo-razum obrnil tudi do Grčije in Srbije s pozivom, da odstopita Bolgariji dele Macedonije in Tracije. Grčija in Srbija pa o takem od-stopu nočeta ničesar vedeti in odločno protestirata proti takim zahtevam. Bolga-rija pa z ozemljem, ki ji ga obljublja če-tverospo-razum, niti ni zadovoljna in za-hteva še večje dele omenjenih pokrajin ter popolnoma prosto vožnjo po Donavi, ka-tero so sedaj Srbi z minami zaprli. Bolga-rija se z golimi obljubami ne da zvbati v francosko-angleško družbo, ker je že v balkanski vojski izkusila dovolj bridkih prevar. Bolgarija zahteva, da se ji Mace-donija in Tracija takoj odstopi. Bolgari in z njimi vred Romuni dobro vedo, da bi po-menil ruski Carigrad za nje — smrtno ne-srečo. Ententa s svojim korakom kakor kaže — ne bo imela uspeha. Bolgarija neče proti Turčiji, ker ji ententa ne more zagotoviti obljubljenih ozemelj. Grška in Srbija pa sta tudi razdraženi, ker hoče ententa iz njihovega telesa rezati kose mesa, da bi jih dala Bolgariji, ki pa od en-ente menda sploh nič noče sprejeti, ker noče Velike Rusije ob Dardanelah in v Carigradu. Tudi iz Romunije prihajajo bolj

pomirljive vesti. Poroča se, da je vsak trenutek pričakovati, da vlada dovoli iz-voz žita. Sicer pa bomo prav kmalu videli, kako se bodo na Balkanu stvari zaobrile.

Neodvisnost sv. očeta. Po vseh ogr-skih katoliških društvih se je začelo gi-banje, ki ima namen, da se pri prihodnjih mirovnihih pogajanjih spravi v tir tudi vprašanje neodvisnosti sv. očeta.

Grčija je odklonila ponudbe četve-rospozazuma; odločila se je, da ne po-seže v vojsko na korist štirih spozazu-mnikov in izjavila, da ne odstopi niti pedi zemlje Bolgariji.

Nov poizkus za mir. Čuje se, da namerava papež započeti novo akcijo za mir, in sicer vzajemno z nevtralnimi državami.

Kronski svet v Romuniji in v Sr-biji. Ta teden (16. avgusta) so imeli v Bukareštu ob kraljevi navzočnosti kronski svet. Udeležili so se ga poleg vlade vsi odličnejši voditelji strank. — V Kragujevacu se je pečal kronski svet o predlogih četverospozazuma. Ljud-stvo hoče, da Srbija protestira proti nasilnosti četverospozazuma.

Romunija. Vojni hujskači so ne-koliko utihnili, ko spoznavajo, da je Rusija opešala. — Iz Bukarešta se po-roča, da se je dne 14. avgusta odpravila prepoved izvoza iz Romunije za pšeni-co, rž, zdrob, pšeno, ječmen, oves in moko teh žitnih vrst, laneno seme, ore-he, sočivje, laneno in raps olje in kr-mo. Izvozna pristojbina se bo morala plačati v zlatu.

Amerika je visoka! Ameriška vla-da je poslala na Dunaj odgovor, v ka-terem zavrača naziranje, da pošiljanje municije zaveznikom ni združljivo z ameriško nevtralnostjo.

Svetovna vojska.

Na primorskem bojišču naval na naval. V krvavih bojih so vedno odbiti Italijani veliko trpell. — Razkropljen italijanski tabor pri Krminu. — Odbiti napadi sovraž-nih sil v tolmnskem odseku, na koroški in tirolski meji. — Za-vezniške čete zavzele mesti Lu-kow in Sjedlee. Trdnjava Brest-Litowsk pride kmalu na vrsto. — Zavezne čete 20 km pred Brestom. — Nowo-Georgijewsk obkoljen. Rusi izpraznujejo Vilno in Dvinsk. — Novi napadi naše mornarice na italijansko obrežje. — Napad na Angleško.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Srditost bojev ob Soči ne preneha. Planota okrog Doberdoba je dobila sko-raj drugačno lice, ker so granate kraško skalovje deloma tako zdrobile, da je vi-deti kakor bi bila z belo moko posuta. Za naše postojanke je v nekem oziru še bo-

lje, ker granate v sipini manj učinkujejo — Hudo so pritiskali Italijani na Goriškem osobito v dneh od 8. do 11. avgusta. V tem času so bili odbiti trije italijanski napadi na zahodni del doberdobske pla-note ter napad na vas Zagoro pri Plavcih.

Dne 10. avgusta je bilo artiljerijsko streljanje Italijanov na postojanke vzhod-no od Tržiča uprav silovito. Ljuti boji so se končali s težkimi izgubami v italijan-skih vrstah. Naš topovski ogenj jih je hudo žgal. — Pri Pevmi ob goriskem območju so bili Italijani odpodeni z ročnimi grana-tami. Ta dan so bili hudi italijanski poiz-kusi: na Zagoro pri Plavcih brezuspešni.

Najhujši naval italijanskih čet je bil dne 11. avgusta. Napad so pripravljali z ljutim topovskim ognjem čez dan. Večerni naskok se je končal z velikanski-mi italijanskimi izgubami. Na naši strani je bilo seveda tudi precej izgub, vendar neprimerno manj, kakor na sovražni. — Vojno poročilo dne 14. avgusta: Na pri-morski bojni črti se je sovražnik večeraj zopet nekolikokrat približal, a poizkusi so bili odbiti že z ognjem naše artiljerije. Uspešno je bil obstreljevan sovražni ta-bor pri Krminu.

O bojih na Kreuzbergu na meji jugo-vzhodno od Toblah, poročajo inomoški listi 13. avgusta naslednje podrobnosti: Ob 4. uri zjutraj sta napadla dva italijanska bataljona, ki sta se ponoči priplazila. Ti-rolci so otvorili dobro merjen krilni ogenj. Lahki so poizkušali vzeti najsprednejše jarke, pa so bili dvakrat z bajoneti vrženi nazaj. Po polurnem boju so spravili Tirolci na mesto dve strojni puški in zadali napa-dalcem strašne izgube. Kljub temu je do-šlo do boja moža z možem, ker so Tirolci pravočasno dobili ročne granate. Kasneje je pričela italijanska artiljerija s 15 topovi brezuspešno streljati. Ob 9. uri dopoldne je bil italijanski napad popolnoma odbit. Italijani so imeli nad 300 mrtvih in veliko ranjenih, vrhutega je bilo ujetih še obilo Lahov.

Nova huda bitka na italijanskem bo-jišču. Uradno poročilo dne 15. avgusta: Na primorski bojni črti se vrši splošno po-množeno bojevanje. Na Goriškem je vrgla naša artiljerija nekaj bomb v Škocijan, nakar je sovražnik bežal iz kraja. Ne-dalje je razkropila velik italijanski tabor pri Krminu. Slabotnejši napad pri Redi-pulji je bil po našem ognju že v krali za-dušen. Proti goriskemu območju so vzdr-ževali Italijani zmeren ogenj iz topov. V tolmnskem odseku do Krna se je pričel 14. avgusta zjutraj napad znatnih sovraž-nih sil, ki je bil povsod odbit. Tudi v ozem-lju pri Bovcu in na koroški bojni črti je bil boj s topovi obsežnejši, kakor navačno. Ponoči je sovražnik ljuto nadaljeval ogenj na naše bojne črte na velikem Palu, Drei-kofelu in na malem Palu. Popolnoma se je izjalovil na naše postojanke na malem Pa-lu popolnoma podvzeti napad. V tirolskem obmejnem ozemlju je bilo odbitih več ita-lijanskih napadov na naše obmejne postoj-anke zahodno od Kreuzberga, v ozemlju Rotwandspitze, doline Bacher in Dref Zinnenhütte. Z visokih planot Lavarone in Folgarije je naša težka artiljerija z vidnim uspehom obstreljevala sovražni utrdbi Campo Molo in Doravo.

Izjava divizijskega poveljnika o vojakih na kraških tleh. Ogrskemu listu »Pesti Naplu« piše njegov poročevalec: Danes sem bil sprejet od nekega divizijskega poveljnika, ki se je tako-le izrazil o svojih vojakih na doberdobski planoti: »Ako bi bili pred več urami tu navzroč in bi videli delovanje težkih topov na skalnatih pobočjih, potem bi šele imeli nekoliko pojma, koliko trpe moji vojaki v kritjih. Vsak mojih vojakov je pravi junak. Ne morem najti dovolj besedi, da bi izrazil svoje občudovanje nad njihovo vztrajnostjo in junaštvom. Ponočne napade na nas smatrajo moji junaki za pravo olajšavo. Vsak napad je bil s krvavimi izgubami za sovražnika odbit. Slovenci in Hrvati tekmujejo v junaštvu.

Iz ust poveljnika naše soške armade pl. Boroevića: »Vsak mojih vojakov, ki se je boril do konca bitke pri Gorici, zasluži hrabrostno svetinjo. Ko se bomo po popolnem porazu sovražnika vrnili, bo največja slava, če bo kdo mogel reči, da je služil v armadi ob Soči.«

BORBA Z RUSI.

Naporno tekmovanje je nastalo med zvezno armado in ruskimi četami, ki imajo nalogo, da rešijo svoje ljudi, municijo in tren ob umikanju, obenem pa da branijo svoje postojanke, dokler se sploh braniti dajo. Najtrdovratneje so čuvali vrsto utrjenih mest in trdnjav ob Narevski črti, ker so s tem najbolje krili maso svojih moči ob železnici med Varšavo in trdnjavo Brest-Litovsk. Toda vse je moralo pasti. Dne 10. avgusta se je vdala trdnjava Lomža, Nowo-Georgijewsk je bil pa obdan z obročem zvezne armade. Enako trdovratno so branili mesto Ostrow, ki leži na cesti med reko Narev in severnim kolenom reke Bug.

Zvezne armade so po načrtu prodirale vzhodno od Ivangoroda. Ta del vojaštva pod poveljstvom nadvojvode Jožefa Ferdinanda se je združil s četami generala Kövesa, ki so prekoračile zgornji del reke Wieprza pri mestu Kocku.

Vzhodno od Varšave so nemški vojaki dne 11. avgusta dosegli Novominsk ob železniški progi, tako da so ob tem času vse štiri armade (generalov Woyrsche, Kövesa, Jožefa Ferdinanda in Mak-kensena) imele svoje pozorišče v srednjem ozemlju med Varšavo in med trdnjavo Brest-Litovsk.

Okrog trnjave Kovno in ob narevskem bojišču. Dne 10. avgusta so močne ruske sile udarile iz Kovna na nemške oblegovalne čete — toda brez koristi. Ujetih je bilo 2116 ruskih vojakov. Ta dan so zvezne čete zasedle več važnih točk južno od Lomže, pa tudi važno železniško križišče jugovzhodno od Ostrove. Naši zrakoplovi so metali bombe na Nowo-Georgijewsk in Brest-Litovsk. Ob Njemenu so bile nemške čete v stalnem boju za trdnjavo Kovno, ki so se ji stalno približevale.

Ob Dnjestrju, kjer je bil nekaj časa mir, so čete 3. armadnega zbora severozahodno od mesta Horodenke prepodile Ruse iz sila utrjenih postojank. G-raški zbor več tednov ni mogel priti naprej, ker je bila nevarnost, da bi naše čete prišle

v krilni ogenj. Naši uspehi na Poljskem so pa vplivali tudi na to bojišče, in ko je bilo osvojeno mesto Usieško na severnem bregu Dnjestra, odkoder se je bilo bati nevarnosti od strani, so naši fantje napadli in zavzeli Černelico. **Sovražnik je bežal čez reko.** Pri tej priliki je bilo ujetih 22 častnikov, 2800 prostakov in mnogo vojnih potrebščin.

Ob besarabski meji so naše hrabre čete odbile vse ruske napade. Tudi ruski nočni naskoki niso uspeli.

Zavezniške čete osvojile Lukow. Dne 13. avgusta smo izvedeli, da so severno od spodnjega Wjeprza prodirajoče in zasledujoče avstrijske sile prekoračile reko Bistrico, ki se steka od severa proti jugu v Wjeprz, in da so vzele mesto Lukow, važno železniško križišče, ki leži nekako v sredi med Varšavo in Brest-Litovskim. — Avstrijske in nemške armade hočejo osredotočiti svoje pohode proti Brestu, kjer so nameravali Rusi še enkrat razvrstiti svoje moči ter se zavarovati z močvirjem, ki se razteza daleko naokrog.

Sokolov. Med Narevom in Bugom, kjer je sovražnik dovažal vedno sveže čete na bojno črto, so morali naši zlomiti odpor od koraka do koraka. Armada generala Galiwitza je severno od reke Bug zajela 10.500 ruskih ujetnikov. Pas okoli trdnjave Nowo Georgijewsk se vedno tesneje sklepa.

Položaj na ruskem bojišču dne 14. avgusta: Desno krilo zavezniških čet stoji že pred Vlodavo, južno od Brest-Litovska ob reki Bugu, središče, to je armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda in skupina Kövesa, prodira sedaj nekoliko počasneje, da pride tudi levo krilo, t. j. vojna skupina princa Leopolda Bavarskega, do iste višine. Dosegla je sedaj že odsek Liwiec (reka, ki se vije vzhodno od Siedlc) in kraj Sokolov severno od Siedlc.

Armada generala Gallwitza operira ob narevske vrste doli ob severnem Bugu in stoji že pred odsekom reke Murec, ki se severovzhodno od Sokolova izliva v Bug.

Armada generala Scholtza operira ob

Oddelek avstrijskih strojnih pušk na Krnu.

Železnica Malkin — Sjedlce zasedena. Narevska skupina je prekoračila reko Bug in se polastila železniške proge, ki vodi v Sjedlice, glavno mesto istoimenske gubernije med Vislo in Buгом. Te čete so dobile stik z armado bavarskega princa, ki je že dosegel omenjeno mesto. Ozemlje, kjer prodirajo sedaj skupne naše čete, je že deloma močvirno. Prav tako otežuje delovanje narevske skupine močvirje ob spodnjem teku Nareve.

Rusi izpraznjujejo mesti Vilno in Dvinsk. Veliki knez Nikolaj je obvestil francosko vojno vodstvo, da se je s težkim srcem moral odločiti, da se izprazni Vilna. (Vilna je glavno mesto enakoimenske gubernije vzhodno od trdnjave Kowno. Odtod gre glavna železnica dalje proti Dvinsku in — Petrogradu.)

Obroč se dela ... Prodiranje proti Brest-Litovsku se nadaljuje z neugnano naglico. Zavezniške čete so 13. avgusta zasedle glavno mesto gubernije Sjedlce in

Narevu zahodno od Bjelostoka. Obema armadama so se upirale znatne ruske sile. Vsled tega se bodo v kotu, ki ga napravi Bug pri Brest-Litovsku, najbrže razvili še veliki boji, ki se znajo raztegniti tudi na vzhodni breg Buga na prostor vzhodno od Vlodave.

Plen ob padcu Varšave in Ivangoroda. V Varšavi so Nemci uplenili 195 železniških strojev, čez 700 tovornih in 540 železniških voz.

V Pawtowicah ob Visli (severozahodno od Ivangoroda) so imeli Rusi velikansko skladišče žita, moke in suhorja. Te zaloge cenijo na 100 vagonov. Avstrijska armada generala Kövesa je z naglim sunkom preprečila, da Rusi nosi mogli več vseh zalog uničiti. Pri Ivangorodu pa so Rusi pred svojim begom zažgali skladišča, kjer se je baje nahajalo 20 do 30 vagonov čiste pšenice. Ob Wjeprzu so se naši polastili obširnih pašnikov, na katerih se je paslo 11.500 glav goveje živine. S temi

zalogami bo avstrijska armada na račun Rusov dalj časa do dobrega preskrbljena.

Pri Varšavi in Lomži pa so se Nemci polastili velikanskih ruskih žitnih zalog.

NA MORJU.

Drzno, a uspešno delovanje naše mornarice. Že tretjič je naša mornarica pokazala, kako zamore tudi manjše brodogradne uspešno vršiti svojo nalogo, če je v rokah pogumnih pomorščakov in veščih poveljnikov. Dne 11. avgusta so naša vozila zjutraj zgodaj obstreljevala jugovzhodno italijansko obrežje, zlasti pa mesta in železnico pri Molfetti, Bari-ju in tja doli proti Brindisiju. V Molfetti — tako poroča mornariški urad — so bile obstreljevane štiri tvornice, dva viadukta cestne železnice. En viadukt se je podrl, ena tvornica je pričela goreti. V San Spirido je do tal pogorel kolodvor in različna skladišča. V Bariju so obstreljevali grad, svetilnik, železnico in 5 tvornic, med katerimi je ena zgorela. Cel Bari je zažrtjen v prah in v oblake dima. Med prebivalstvom vlada panika. Italijanski topovi srednjega kalibra so brezuspešno namerili svoj ogenj na naše rušilce. Tudi napad nekega sovražnega podmorskega čolna se je ponesrečil. Naš ogenj je močno poškodoval železniški viadukt Senno San Giorgio. Naša vozila so se vsa popolnoma nepoškodovana vrnila domov. Sovražnih podmorskih sil izvzemaš omenjenega podmorskega čolna pri Bariju ni bilo videti.

Nemško brodogradništvo je 9. avgusta silovito napadlo vhod v morski zaliv pri Rigi. Poizkus ni bil brez koristnih posledic za nemško povodno moč. Polastila se je važnega opirališča v Riškem zalivu. — Nemška bojna ladja »Meteor« je potopila dne 8. avgusta angleško poizvedovalno ladjo »Ramsey«. Ko je poveljnik »Meteorja« pozneje zapazil, da se mu bliža brodogradništvo angleških križark in da se ne more rešiti, je ukazal posadki, naj ladjo zapusti, nakar jo je potopil.

Napad na Angleško. Nemški izboljšani zrakoplovi so v noči od 12. do 13. avgusta obnovili napad na angleško obrežje ter so uspešno metali bombe na vojaške naprave v Harvichu. Kljub močnemu obstreljevanju iz trdnjav so se vrnilo zrakoplovi nepoškodovani na svoje mesto.

Torpedirana je bila angleška ladja (pomozna križarka) »India« ob vходу v Westford; rešilo se je 141 mož posadke, med njimi 22 častnikov.

Ruska križarka »Sinope« zadela na mino, in sicer ob napadu na turško obrežje. Z največjo težavo so jo mogli spraviti v nevtralno pristanišče Mangalijo.

Izguba potapljača »U 12«. V zgornjem Jadranskem morju je bil torpediran in potopljen avstrijski podmorski čoln »U 12«. Posadka se je potopila. Dne 15. avgusta je bil uničen čoln »U 3« nekje na jugu.

V tržaškem zalivu je 10. avgusta nalletel neki sovražni potapljač na mino, ki se je razpočila. Čoln in vsa posadka je izgubljena.

Isti in bodoči dan so naša mornariška letala metala bombe na po sovražniku zasedeni otok Pelagruž in so večkrat uspe-

šno zadele svetilnik, brezžično brzojavno postajo, neko hišo, nakupičeni material in brambno moštvo. Neki top srednjega kalibra, ki je streljal, je bil zadet, demontirana ena strojna puška, potopljen nek tender. Letala so se vrnila v dobrem stanju, daši so jih ljuto obstreljevali.

TURČIJA V VOJSKI.

Turška oklopnica izgubljena. Dne 9. avg. zjutraj je angleški čoln-potapljač ugonobil turško oklopno ladjo »Barbe Russ«.

Na polotoku Gallipolu so angleške čete malce napredovale, vendar so po ljutih bojih dne 9. avg. imele znatne izgube moštva.

Nov napad na Dardanele? Italijanski listi poročajo, da se pripravlja četverosporazum na nov splošen napad na Dardanele, ki bo prekašal vsa dosežanja podvzvetja pred Dardanelami. Četverosporazum se obširno in skrbno pripravlja na napad. Iz Indije je Anglija odposlala tri nove divizije, ki so namenjene za boje pred Dardanelami. Vse tri divizije se že nahajajo na potu v Evropo. Vrhovno poveljstvo čez vse čete četverosporazuma pred Dardanelami bo prevzel angleški general Hamilton, ki je že imenovan za vrhovnega poveljnika.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Vzhodno od Yperna pri vasi Hooge so angleške čete vzele nekaj ped zemlje; nasproti so pa Nemci sestrelili štiri sovražne letalce, dva 9. avg. in dva dne 12. avg. Tudi pri Zeebrugge se je moralo vdati neko pomorsko angleško letalo.

V Argonih trajajo boji dalje; več francoskih napadov na takozvane »Martinove utrdbe« je bilo odbitih. — Tudi v Vogezih se vroči boji niso polegli.

Kaj pravijo naši vojskovodje o vojski?

Najvišji poveljnik nadvojvoda Friderik pravi: »Naše čete pričakujejo v zaupajočem potrpljenju, pripravljene na žrtve, s olncem končne zmage.«

Komandant armade nadvojvoda Jožef Ferdinand je rekel o svojih vojaki: »Vem, da bo ostala ta orjaška sila tudi zanaprej zmagoslavna, močna in vztrajna. — Upam, da zasveti naši armadi kmalu dan, ko ponese naše zmagovite prapore preko mej naših zopet osvobojenih dežel. — Želim, da bi videl vendar sovražnik, da padajo zaman valovi njegovih žrtev, da se ubijajo ob jekleni steni vztrajnosti naših čet. — Želim še nekaj: Spoznali naj bi oni, ki otežujejo delo naše armade z bojazljivostjo ali z nerazumom, kaj premore vojak, ki je zvest svojim dolžnostim. — Gospoda vojnih trum prosim, da bi podelil našim hrabrim bojnikom, da bi se vrnilo po slavni zmagi v drago domovino, da bi slišali cesarjevo pohvalo in vročo zahvalo domovine, da bi videli solze

veselja v očeh žen, mater in otrok. — Prosim tudi Gospoda vojnih trum, da bi podelil Svoje najvišje plačilo onim, katere je poklical v vojni sili k sebi.«

Poveljnik naših čet ob Soči, general pehote Svetozar pl. Borojevič, v gorskih bojih preizkušeni vojskovodja, je rekel nedavno skupini vojnih poročevalcev:

»Veseli me, da Vas zopet vidim med mojo armado. Nahajamo se v drugem letu vojske in veste, kaj vse smo že dosegli. Izjavim Vam tudi tu, da nimamo ničesar, kar bi morali prikrivati. Nahajamo se v 10. tednu italijanske vojske. Podajte se v našiprednejše vrste in povsod boste najboljše videli. Zavest in trdno zaupanje nadvladuje naše čete; to zaupanje zanesite tudi med prebivalstvo, pa boste tako služili tudi armadi.«

Komandant armade Dankl se je izrazil: »Vsem dogodkom — naj pride kar hoče —, gledamo mirnega srca naproti, v neomajenem prepričanju, da moramo zmagati. Dolgotrajni boj nas je strnil in izčistil, mi smo prišli do spoznanja svoje moči, mi smo močna država. To spoznanje hočemo zabitii svojim sovražnikom, da izginejo fraze o trhli Avstriji in da obmolknejo čeljusti, ki so brizgali tako dolgo blato na nas. — V tem boju pa morajo pomagati in vztrajati vsi narodi in vsak posameznik. Naprej z vso močjo!«

Deželni šef Sarkotič pravi: »Vojni dogodki in vreme so vzrok, da je nastala na južnem bojišču neka tišina, ki pa je samo nekaj začasnega in je tišina samo na zunanji, kajti v resnici je bil ta čas čas resnega dela v okrepitev čet, čas posvečen posebno skrbi za zdravstveno stanje. V tem delu nam je pomagala armadna uprava, ki je bila podpirana od vojnih in civilnih veščakov in od prostovoljne delavne ljubezni do bližnjega. Tako smo dosegli zelo veliko. S tem delom in z zavestjo, da je preskrbljeno za potrebno, je rastla in se okrepila moralna sila naših vojakov. V zavesti svoje moči, v trdni veri na srečen končni uspeh gledamo prihodnjim dogodkom nasproti.«

Komandant armade Böhm-Ermolli: »Svoje občudovanje mora izreči iz dna svoje duše našim vojakom, kdor pozna težave teh potij in borb, ki so se zdele nepremostljive. Naši vojaki so se borili z velikim močnejšim številom hrabrega, vztrajnega sovražnika, ki je imel dobro vodstvo in je bil z nekaterimi rečmi bolje oskrbljen kakor naš vojak. Občudovanje velja vsem vojakom brez izjeme! — katerekoli narodnosti naj bo. Naš vojak je storil vsak po svojih narodnih svojstvih z največjo požrtvovalnostjo vse, kar je le mogel, da izpolni dolžnost do prestola in do domovine. Ne delajte razlik! Storili bi krivico tisočcem in tisočcem in pregrešili bi se napram duhu cele monarhije in armade. Duh edinstva vseh narodov, ki se pojavi v naši monarhiji v uri nevarnosti, ki odloči v bitkah naše armade, se je izkazal tudi zdaj kot naš največji zaklad. Čuvajmo in varujmo ta zaklad!«

Tedenske novice.

Spremembe v ljubljanski škofiji: Premeščena sta v zavod sv. Stanislava za prefekta gg. kaplana Ivan Filipič iz Šmratnega pri Litiji in Maksimilijan Stanonik iz Kostanjevice. Na dosedanjem mestu ostane ta gg.: Josip Klopčič, kaplan v Kamniku in Ivan Borštner, žup. upr. pri Sv. Lenartu. Premeščeni so gg.: Ignacij Omahen iz Semiča v Dobropolje, Anton Rovtar iz Sv. Križa pri Kostanjevici v Ribnico, Josip Markič iz Preddvora v Naklo. Nameščeni so sem. duhovniki: Josip Stupica v Šmartnem pri Litiji, Janez Vindišar v Semiču in gg. novomašniki: Francisek Jaklič v Sostrem, Andrej Kajdiž v Smledniku in Jakob Štrekelj v Kostanjevici.

Železniško vprašanje. Deželni glavar dr. Šusteršič je bival te dni na Dunaju in je imel pretekli četrtek enournno konferenco z ministrskim predsednikom grofom Stürgkhom. Kakor izveemo, je konferenca veljala železniškim razmeram.

Zopet ogenj! 9. avgusta je izbruhnil ogenj v mlinu Blaža Pokorna v škofjeloškem predmestju Studenec. Gasilci in vojaštvo so ogenj hitro omejili.

Brambni ščit v železju. V proslavo 85-letnice našega cesarja se je pričelo v Ljubljani 18. avgusta zabijanje žeblicev v brambni ščit. Žeblice so po kroni, po 50 in 20 vinarjev. Ščit je lepo izdelal domači podobar g. Pengov. Ta dobrodelna naprava se je priredila na korist vdovam in sirotam padlih kranjskih junakov.

Huda ura v ljubljanski okolici. V sredo, dne 11. avgusta je bil sila sopren dan. Vse je kazalo, da utegne prihrumeti večji naliv. In res. Nekoliko pred četrto uro so se nagromadili tja proti Kamniku črnosivi oblaki, ki niso nič dobrega obetali. Par krat je zagrmelo, vrtnec je dvigal stebre prahu po Ljubljani, obenem pa se je vtilil gost dež, da se je voda v potokih valila po ulicah. Par trenutkov nato pa začno padati med viхро debeli in robati ledeni kosi; pokalo je po oknih in poloknih, da nikoli takega. Zaenkrat se je nekoliko poleglo. V tistem hipu se pa vrtnec obrne. Šumeti je jelo od ruge strani — sem od Šmarne gore. Udarjalo je še z večjim pritiskom — pokalo in hreščalo, da je bilo tudi onemu, ki je bil na varnem tesno pri srcu. Mislili smo, da je bila Ljubljana središče ledenih jabolk, ki so pobila na stotine šip; toda pokazalo se je, da je okolica, zlasti polje od Most tja proti Svetemu Križu in Tomačevemu ter proti Šmarni gori, bila še hujše prizadeta. Škoda na polju je ogromna. Ajda je bila začela uprav dobro cveteti; lepa je bila in čvrsto zastavljena. Zdaj pa se komaj pozna, kje je rastla; prav kakor bi bila požeta. Mnogo je trpela zelenjad, krompir, proso in druga setev. Hvala Bogu, da obseg pokončanega polja ni še večji, in da se je prva žetev bogato obnesla.

Ustanova za slepce na Kranjskem. Neimenovana dobrotnica je deželnemu odboru izročila znesek 200 K za slepce na Kranjskem. V isti namen je podarila gospa Marija Iskra, trgovka izpod Studora znesek 100 K, ki ga je potom župnijskega

urada v Boh. Srednji vasi poslala deželnemu odboru. Blagima dobrotnicama naj bo izrečena topla zahvala in Bog jima povrni, kar sta storili za olajšanje bede ubogih slepcev.

Darovi za preskrbo vračajočih se vojakov. Županstvo Čatež ob Savi je nabralo za vojake invalide, ki se bolni ali poškodovani vračajo iz bojišča, znesek 25 K, ki so ga darovali: župnik Fr. Zorko 2 K, Ivšič Miha 2 K, Muster Janez 1 K, Baškovec Janez 1 K, Klemenčič Jože 1 K, Komar Martin 1 K, Šoško Ana 1 K, Tomše Anton 2 K, Gobec Blaž 2 K, Baškovec Janez 1 K, Urekar Anton 1 K, Spilek Andrej 1 K, Baškovec Marija 1 K, Lapuh Neža 1 K, gospa Mrak 1 K, Lapuh Katarina 1 K, Jalovec Anton 1 K, Urekar Katarina 1 K, Ošterbenk Ž. 2 K, Pangerčič Marija 1 K. — Darovi se pošiljajo »Deželni komisiji za preskrbo vračajočih se vojakov« pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani.

Nabiranje mravljinih jajc prepovedano. Tozadevna oblastvena prepoved, ki je bila izdana leta 1891., pa se nihče zanjo ni brigal, se je zopet obnovila. Gozdna mravlja namreč pokončuje razne škodljive žuželke, posebno pa smrekovega prelca, ki nastopa zlasti v severnih krajih naše države in opustoša cele gozdove.

Ranjenci izmed prebivalstva. V Gorici je bilo v bolnišnici 52 civilnih oseb, ki so bile ranjene med obstreljevanjem Gorice; od teh jih je 9 umrlo, 28 ozdravelo. Drugi se še nahajajo v bolniški oskrbi.

Protí kolerí so cepili v Gorici vse osebe od 5. do 60. leta. K cepljenju je moral priti vsakdo dvakrat. Vojaki so cepljeni še proti kozam in proti legarju.

Najvišje cene za seno. Vlada je določila, da se prodaja seno po 7 K 50 vin., stisnjeno pa po 8 K 50 vin. meterski stot.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Alojzij Česen, ki biva v Veronežu. Domači so ga objokovali kot mrtvega. — Franc Sotlar iz Radeč pri Zidanem mostu. Sedem mesecev ni bilo nič sporočila o njem. Dopisnica, oddana v Petrovavlovskem, gubernija Asmolinska, je romala v Ljubljano ravno 4 mesece. Sotlar dela v neki opekarni in se mu dobro godi.

Pogrešajo se: Anton Japelj iz Tomišlja pri Ljubljani. Zadnji njegov naslov: A. J., črnovojnik 5. pp., 12. komp., vojna pošta 48. — Komur je o njem kaj znanega, naj blagovoli sporočiti gospodični Alojziji Japelj, Ljubljana, Katoliška Bukvarna. — Ivan Kunaver, črnovojnik 27. pp., 2. nadom. bat., vojna pošta 48. Nahajal se je v Przemyslu, ko so ga naši zopet osvojili. Pojasnil o njem želi njegova žena Antonija Kunaver, posestnica v Stranski vasi 28, p. Dobrova pri Ljubljani. — Družina Anzelin iz Fojane št. 30, Brda pri Gorici. Obvestila prosi vojak Karel Anzelin, pri trdnjavskem topništvu, 8. bat., 5. komp., 11. bat. Vojna pošta 608. — Terezija Miklavčič iz Idrske pri Kobaridu št. 53. Ako bi kdo vedel, kje se nahaja, se prosi, da sporoči vojaku Jožefu Miklavčiču, c. in kr. feld. Art. Bat. 6-4. Feldk. Feldpost 217.

Pred sodiščem. General Auffenberg je bil tožen, da je izdal neke vojaške tajnosti. Pred divizijskim sodiščem je bil oproščen.

Samo dopisnice je dovoljeno pošiljati vojnim ujetnikom v Rusijo.

Občevanje ali obdarovanje ruskih ujetnikov, ki so na delu po naših krajih, je vojna oblast prepovedala. Kdor hoče kaj žrtvovati za vojaštvo, naj se spomni lastnih naših vojakov na fronti.

Kolera. Tudi zadnji teden je umrlo v Ljubljani par vojakov za kolero.

Kanonsko bučanje se je dobro razločilo v Ljubljani tudi na Veliki Šmarren in naslednje dni. Strelili so se hitro ponavljali, znamenje, da se je šlo zopet zares.

Bivši urednik lista »Štajerc« — ustreljen. »Štajerc« je imel za urednika nekega Antona Peitlerja. Ta je bil zadnji čas cel rokovnjak. Ropal je in streljal na ljudi. Ko so ga preganjali orožniki, se je skrival. Ustrelil ga je ravnatelj Fritz, ko ga je Peitler napadel.

Pogreša se od četrtega, 15. julija, Franc Šarman iz Godešiča št. 2, star 36 let, velike postave, nad očesom ima brazgotino, je slaboumen, na eni strani so mu na glavi lasje izpadli; ušel je od doma bos. Kdor vé kaj o njem, naj sporoči najbližji orožniški postaji ali pa očetu Lorencu Šarman na Godešiču št. 2, pošta Škofja Loka.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4^{9/10}% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Morilec oproščen. Znano je, da je bil voditelj francoskih socialistov, Jaures, umorjen. Jaures je bil talentiran mož, zraven pa nasprotnik vojske. Morilec njegov je bil oproščen. Kako tudi ne — saj ga je bila vlada najela!

Kuga v belgijski armadi. Med vojaki belgijskega kralja se širi neka kužna bolezen na ušesih; 60 odstotkov mož je bolnih.

Lepa nevtralnost. 250 tovarn v Združenih državah Severne Amerike izdeluje municijo in orožje za čveterosporazum. Samo o enem tovarnarju (C. E. Kolb, Bat-

tle Creek, Mich.) čujemo, da je odklonil ponudbo Anglije, ki je hotela pri njem naročiti šrapnele. Rekel je: »Ne maram, da bi se mi očitalo, da moji izdelki v Evropi ljudi more.«

Mesto Varšava ni kaj prida razbito. Ko so nemške čete vkorakale v prestolnico Poljske, so jih neštete množice burno pozdravljale. Promet se sedaj redno vrši. Cestna železnica vozi, prodajalne so odprte. Razrušene mostove so pionirji hitro popravili za silo, nakar so se Rusi umaknili tudi z desnega brega reke Visle. Rusi so porušili v mestu vse tovarne za izdelovanje municije in streliva. Tudi baterije so odpeliali, razen 100 težkih topov, ki so jih uničili.

Dva velika plovca sta se bila prikazala 7. avgusta nad Trstom. Ko sta laška ptička, ki sta bila močno obstreljevana, zapazila naše letalce, sta jo odkurila preko luže nazaj.

Dobrotnik naše armade. Koroški grof Henkel iz Wolfsberga je o priliki I. vojnega posojila izročil vojnemu ministrstvu 50.000 K v dobre namene. Zadnjič, ko smo podpisovali II. vojno posojilo, je pa v isti namen podelil 100.000 K, in sicer: 20.000 kron za vojake na bojišču, 10.000 K za Rdeči križ, 10.000 K za ranjence, 10.000 K za vdove in sirote po padlih vojakih, 50.000 kron pa za razne druge vojne zadeve.

Jel je zopet govoriti... V bojih pri Arrasu na Francoskem je neki mlad Virtemberžan naenkrat izgubil dar govora. Bil je namreč v silovitem ognju granat. Prišel je v bolnišnico v mestu Hattingen ob reki Ruhr. Neki ondotni trgovec je zadnjič enkrat povabil vse ranjence k sebi, da jih je pogostil. Mladi Virtemberžan je bil razposajeno-vesel. Kar nenadoma je pa imel močan živčni napad, da se je zgrudil. Tovariši so ga močili in kmalu je prišel zopet k sebi, obenem je pa veselo zaklical: »Moj Bog, saj znam zopet govoriti!« In res! Govor se mu je zopet povrnil.

Največja vojaška bolnišnica v Evropi. V češkem mestu Pardubice so postavili 331 barak za bolne in ranjene vojake. V vseh lopah je pripravljenih 10.000 postelj.

Vedno nazaj. V Parizu je bilo navadno povprečno vsak teden 856 novorojencev. Letos, meseca maja in junija pa samo 350.

V »zasluženi« pokoj je bilo na Francoskem poslanih že 138 generalov in 600 višjih častnikov. Menda so se naveličali, da bi hodili v ogenj po kostanj za nenasitne Angleže.

× × ×

Če še niste naročili, naročite sedaj tvrdki H. Suttner, Ljubljana 1, naj vam pošlje zastonj in poštne prosto cenik, v katerem najdete veliko izbero najboljših ur, razne zlatnine, srebrnine in drugo. Tvrdka Suttner slovi zlasti po dobavi ur samo najboljše kakovosti (lastna znamka »Iko« iz Suttnerjeve tovarne v Švici) v slednjem času pa dobavlja zlasti radijske ure, ponoči sveteče, važna novost za vojake, kolezarje, hribolazce in drugo. — Za cenik zadošča naslov: H. Suttner, Ljubljana 1.

Dopisi.

Studnec pri Krškem. Lično kapelico Matere božje so postavili dasi v težkem času na Veliki Hubajnici. Pred vsem sta se trudila za to Marijino hišico dva ondotna posestnika, ki sta tako izpolnila svojo obljubo: hvalevredna je pa tudi vnema drugih vaščanov, ki so pokazali ljubezen do nebeške Matere s tem, da so radovoljno dovažali stavbne potrebščine. Kip Matere božje in kapelo je blagoslovil domači gospod župnik.

Iz Škocijana pri Mokronogu. V sredo, dne 4. avgusta, so pokopali na novomeškem pokopališču Janeza Hrovata, cerkovnika iz Telč. Par dni prej je prišel ranjen iz Galicije v novomeško bolnišnico, kjer je podlegel. Bil je priden mladenič in vnet za vse dobro; zelo ga bo manjkalo v naših hribih. — Njegovim staršem obloko sožalje.

Naše ljudstvo praznuje cesarjev rojstni dan pri „Mariji Pomagaj“.

Bila je srečna misel, da se slovensko ljudstvo, ki se po pravici lahko imenuje »Marijino ljudstvo«, v teh hudih časih pokloni nebeški Materi tudi na onem kraju, v onem svetišču, kjer še prav posebno uslišuje zaupljive prošnje vernih romarjev — na Brezjah. Imeli smo v Ljubljani in drugod po naši lepi domovini že obilo prošenjskih dni in pobožnosti v namen naše vojske in ne brez vidnih uspehov. Blagoslov božji ni izostal. Vsi moramo priznati, kako očitvidno Bog varuje našo ljubo Avstrijo, koliko nepričakovanih zmag nam je že naklonila božja previdnost. Toda stiska še ni pri kraju. Verolomni Italijan je hotel na vsak način svojemu »Viktorju« za god podariti Gorico in

Preskušnja uplenjene strojne puške.

Iz št. Jerneja. Vprašanje sejmišča je sedaj rešeno. Ker so lastniki starega sejmišča zahtevali previsoko odškodnino, se je oskrbel nov prostor — do pet oralov velika parcela, ki je po najnovejših predpisih razdeljena, ograjena in za sejmišče prirejena. Tako velikega in vzorno razdeljenega sejmišča nima po izjavi strokovnjakov nobena občina od Ljubljane doli.

Nakup triletnih žrebet. Uredništvo »Kmetovalca« naznanja, da bo c. kr. naborna komisija št. 8 kupovala žrebete:

29. avgusta: v Cerkljah od 8. do 9. ure dopoldne na vasi; v Kostanjevici od 10. do 11. ure dopoldne na sejmišču; v št. Jerneju od 12. do 1. ure popoldne na sejmišču; v Novem mestu od 4. do 6. ure popoldne na sejmišču.

30. avgusta: v Mokronogu od 11. do 1. ure popoldne pri kolodvoru.

31. avgusta: v Kočevju od pol 12. do 1. ure popoldne na sejmišču; v Ribnici od pol 4. do 5. ure popoldne na sejmišču.

Trst. Ni se mu vedlo. In zdaj — ob rojstnem dnevu našega presvetlega cesarja — je zopet obljubljal, da bo tržaškimi »neodrešencem« zasijala svoboda. Mi se vsekdar zanesemo na junaštvo naših hrabrih in jekleno vztrajnih brambovcev ter modrih voditeljev njihovih; zavedamo se pa, da se »zastonj« trudi zidar, ako Gospod ne zida hiše. Zavedamo se, da bi bili vsi naši napori zastonj, če bi nam nebo ne rosilo blagoslova. V stiskah smo se vedno zanašali na pomoč naše božje Matere. Tudi sedaj kar nič ne dvomimo, da nam bo izprosila varstvo, pomoč, zmago in skorajšnji blagodejni in od vseh nestrpnih pričakovani mir. Zato smo se 16. avgusta podali k Mariji Pomagaj na Brezje. Naše romanje ni bilo zgolj prošenjska pobožnost, ampak obenem sijajna manifestacija katoliške vere in domoljubnega mišljenja. Naša božja pot je bilo obenem pohvalno, prošenjsko in

spokorno romanje. To je prava molitev, ki je Bog ne more prezreti.

Po vsem soditi, smo se nadejali dokajšnje udeležbe. Sila, ki nas priganja, da v molitvi iščemo pomoči, proslava 85letnice ljubljenege vladarja, razne obljube, vabilo naših odličnih voditeljev: vse te okoliščine so privabile skupaj toliko vernih in za domovino vnetih Slovencev in Slovenk, da kaj takega ni bilo pričakovati. Iz cele Gorenjske so vreli in se strinjali romarji deloma peš, deloma na okrašenih vozovih na cilju našega patriotsko-cerkvenega slavja. Iz Ljubljane sta vozila udeležnike dva velikanska vlaka. — Iz posameznih župnij so priredili župnijani z duhovniki vred pravo peš-romanje na Brezje, na primer šentviška župnija pri Ljubljani.

Zal, da je posebni vlak iz Ljubljane odhajal celo uro prepozno in se je velika procesija morala poprej izvršiti, preden so dospeli romarji tega vlaka. Nočno češčenje sv. Rešnjega Telesa se je nadaljevalo ves čas ob nabito polni in bogato razsvetljeni cerkvi. Med svetimi mašami, ki so se pričele ob zgodnji zorni uri, so se verniki vrstili k spovednicam in k mizi Gospodovi.

Zadnje pontifikalno sveto mašo je imel prevzvišeni knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič. Poprej je bil pa še cerkveni govor stolnega kanonika dr. E. Lampeta; ob istem času je zunaj cerkve pridigoval državni poslanec dr. Korosec.

Najganjlivejši je bil prizor, ko je celokupni zbor skupno z duhovščino in z deželnim glavarjem dr. Šusteršičem glasno in s poudarkom molil nalašč za to priliko sestavljeno prošnjo, naj bi se dobrotljivo božje Srce Jezusovo ozrlo na našo širšo in ožjo domovino ter ji podelilo z zmagozlaviem ovenčan, od vseh zaželjeni mir, naj bi ljubljena Mati naša Marija izprosila izdatno pomoč v sedanji potrebi.

Presvetlemu cesarju je deželni glavar v imenu vseh udeležencev poslal vdanostno častitko.

Naj bi ta velika domoljubna, zahvalna, obenem pa prošenska in spokorna cerkvena slavnost bila zopet v dokaz, da je božje Srce Jezusovo res ljubezni in dobrote polno, da je naša Mati Marija res tolažnica žalostnih — in pomoč kristjanov.

Listek

Povest o izgubljenem denarju.

Spisal Ivan H r a s t.

(Konec.)

Vstopila sta skupaj v isti železniški voz, in mnogo sta si imela povedati. Ivan je bil deželni poslanec, nekdanji sošolec učiteljev. Ko sta vstopila, sta se ustavila

pri vratih. Ivan se je še poslavljaj od nekega znanca, ki je stal spodaj, učitelj pa zraven njega in poslušal. Onadva sta kmalu podala roko in Ivan je hotel zapreti vrata za seboj.

Tedaj je pa učitelj glasno kriknil. Ivan mu je bil priščenil z vrati štiri prste, ki jih je po neprevidnosti držal ob zapahu. Bili so precej obtisnjeni. Učitelj je prebledel in postalo mu je slabo, da ga je moral Ivan odpeljati na sedež. Lahko si mislimo položaj obeh znancev v tem trenutku. Namesto veselega svidenja, pa tako grozen slučaj! Ivan se je opravičeval, toda oni ni slišal in ni videl dolgo ničesar vsled bolečine...

Vlak je potegnil, toda učitelju in Ivanu je vozil vse prepočasi. Celó večnost je trajalo preden se je ustavil na postaji v Ljubljani.

»Zdaj pa takoj k zdravniku,« je dejal Ivan, »popeljem Te jaz k njemu, da se rešiš čimprej teh bolečin in da Te prišče, či bi bila kaka nevarnost.« Učitelj ga je pogledal ter zmajal z glavo.

»Ne, prijatelj,« je dejal, »prišel sem v Ljubljano po drugem opravilu, ki mi je bilo prej naročeno, kakor to. Ko opraviš tisto, pojdem k zdravniku. Vse lepo po vrstili!«

Ivan ga ni mogel pregovoriti. Ločila sta se...

Učitelj je stopil v bližnjo gostilno, vzel iz kovčega zavitek ter takoj zopet odšel, ko so mu tam spravili njegove druge reči. Roko je imel za silo obvezano z žepnim robcem. Skelelo ga je hudo, a misel, da mora prej opraviti svoj posel, je bila tako močna, da je semtertja za hipec pozabil na bolečine.

»Dve nezgodi sta me že zadeli, odkar nosim ta denar s seboj, tretja ne izostane,« si je dejal, a vendar ni omahoval.

In res, tudi tretja ga je nadlegovala. Nikjer namreč ni mogel menjati bankovcev. Povsod so ga odpravili z izgovorom: Ne moremo; je že zamujeno. Nekateri so mu celo podtikali skopuštvó češ, zakaj je pa sedel toliko časa na njih.

Obupan v duši in v groznih telesnih bolečinah je stal popoldne tam na križišču več ulic. Kaj naj stori? Vse je izgubljeno.. Zasmilil se mu je Lojze, ki čaka doma v strahu in dvomu odločitve.

Tedaj zagleda v bližini napis neke banke. Tja noter bi še stopil, si misli. Toda, čemu, saj mu bodo tudi tam pravtako povedali, kakor drugod. Vendar pa iz radovednosti vstopi, da si ne bi mogel pozneje ničesar očitati.

V prostorni dvorani razloži prvemu uradniku svojo željo in prošnjo. Ta zmaje z glavo, reče pa nič ne. Čez par trenutkov mi veli, naj stopim k drugemu gospodu. Ta pogleda z naočniki bankovce ter se za hipec zamisli. Potem pa vzame s pisalne mize neko tanko knjigo ter pogleda vanjo. Brska nekoliko časa po njej, obstane na neki strani ter bere s kazalcem kazoč nekoliko vrstic. Nato pristopi k učitelju ter reče:

»Prav zadnji hipec je bil, da ste prišli. Ako bi bili prišli samo uro pozneje, ne bi Vam mogel pomagati. Jutri opoldne na Dunaju namreč ne vzamejo takšnih bankovcev nobenega več. Čez eno uro odide

pošta, torej hitimo! Pri vsakem bankovcu boste sicer nekaj malega izgubili, toda to nič ne del!«

»Hvala Bogu!« se je izvilo iz prsi učiteljevih. Tako čudovito lahko mu je postalo pri srcu, da ni čutil telesnih bolečin. V največje zadoščenje mu je bila hkratu zavest, da je zatajil velike bolečine, da je odložil zdravniško pomoč ter edinole s tem rešil iz obupa nekdanjega svojega učenca.

Svetle in praznične so bile mestne ulice, ko je stopil na plano. —

To je zgodba o izgubljenem denarju, ki je popolnoma resnična od prvega začetka do zadnjega konca. Ko je Lojze začel rabiti ta denar, se mu je čudovito hitro obrnilo vse na boljše. Res je na tem denarju ležal blagoslov, a trnjeva je bila pot preden je prišel v roke pravemu posestniku. Lojze je dandanašnji premožen trgovec, a tudi sedaj se čestokrat v hvaležnosti spominja svojega tovariša dobrotnika, ki je postavil temelj njegovemu blagostanju tam v daljni deželi. Tudi svojega nekdanjega učitelja ne more pozabiti, ki spi že nekaj let sladko nevzdramno spanje tam gori na trškem pokopališču.

Slike in črtice z bojišč.

Pozdrav z bojišča.

Fr. Demšar z Malenskega vrha.)

Pozdravljam Vas iz tega kraja, kjer strel nas noč in dan obdaja. Žvižganje krogel, grom topov vsak dan za nas pozdrav je nov.

Pozdravljam ljube vse vaščane in znance vse tja čez Poljane. Pozdravljeni bodite vsi, če tu za dom prelijem kri.

Koleno mi za mizico je, globoki jark posestvo moje. Tu ždim in čakam noč in dan, dokler sovražnik ne bo vgnan.

Naj bo trpljenje Bógu v slavo ki čuva naj nam očetnjavo; če krogel pa pojenja blisk, do neba čul se naš bo vrisk!

To so vojaki...!

Vojni kurat dr. Kulovec, ki je dobil nekaj dni dopusta in se je vrnil od besarabske meje domov, pripoveduje o vzornem obnašanju naših slovenskih fantov in mož na bojišču. »Z neko resnobo« — pravi, »se podajo v ogenj. Ne ganejo se s svojih mest drugače, kakor če se jim veli.« Nekoč pade granata med nje, ko so prodirali proti sovražniku; nihče se ne gane, da bi zbežal, ali iskal kritja. Poveljnik pravi g. kuratu: »Vidite, g. kurat, to so vojaki!« — Ko pridejo z bojnege vrveža, požijejo jed, ki jo dobe, se šaljivo pojo in so dobre volje.

Štirje premeteni Dalmatinci.

Iz bojev pri Gorici se to-le pripoveduje: Štirje dalmatinski korenjaki so prišli

s svojo strojno puško v neko zagato. Dve laški stotniji sta jih imeli na piki od desne in leve. Kaj storiti? Vležejo se, privežejo morilni stroj na nože ter ga vlečejo plazoč se po trebuhu na varnejši prostor, kjer so čakali in poželi obe italijanski stotniji. Poveljnik jih na mestu odlikuje: naredniku pripne zlato hrabrostno svetinjo, drugi trije so pa dobili velike srebrne svetinje.

Grozota možnarskih izstrelkov.

Vojak M. piše: V bujni domišljiji si človek komaj more predstavljati, kdor ni sam videl bojišča ob Soči. Naskok se vrsti za naskokom: pet in še več jih je eno noč ali eno dopoldne. Kar vali se ljudi pred žičnimi ovirami, strojne puške pa kosé, da je groza. Vse presega siloviti učinek ekražitnih težkih granat. Skale, drevesa in mrličji se premetavajo po zraku.

Parkrat so se vrinili Lahji v naše prve strelne jarké. Začela jih je obdelovati naša težka baterija. Opazoval sem od blizu to obstreljevanje. Granata je udarila naravnost v jarek, kjer so bili Lahji. V trenutku je dvignila štiri Lahe s tornistrami vred kakih 15 metrov visoko. Leteli so po zraku v polkrogu z razprostrtimi rokami in nogami. Vsa okolica se pri udarcu granate močno stresé. Drobeci oddrobljenega kamena pa frče včasih po 800 metrov daleč. Kakšen učinek ima še-le 30.5 centimeterški možnar! Strel tuli po zraku kot ranjeni bivol. Ko se zadere v hišo ali gozd, vse skoči visoko kvišku: ljudje, drevesa, bruni, ostrejša, zidovi so zmleti v šuto, dim se pa kot gora dvigne proti nebu. Če v kako vasico prileti kakih pet takih po 350 kg težkih krogel, so poslopja posneta s površja zemlje. Lahji se potem po cel teden ogibljejo dotičnega kraja.

Ono nedeljo, ko se je na Kranjsko slišalo močno streljanje, smo tu imeli res pravi pekel. Preračunali smo, da je padlo na tej črti tisti dan 120 tisoč šrapnelov vseh kalibrov, granat težkega kalibra pa 15 tisoč. Nekoliko si tedaj lahko mislite, kako se kakšen dan tukaj godi, ko kar več tisoč strelcev pada na mal prostor tekom ene ure. Vragi komaj spravijo kaj takega skupaj.

Italijani vkljub vsi svoji silovitosti nimajo nobenega uspeha. Odzvonilo jim je. Nikdar ne bodo zagospodovali po naši lepi Gorenjski! Kakor bi bili iz jekla stojimo mi tu in se ne umaknemo nikamor.

V ognju kanonskih krogel.

Italijansko bojišče, 16. julija 1915.

Preljuba moja žena in otročiči!

V začetku vas prav lepo in srčno pozdravim. Ker imam ravno čas in priložnost, vam bolj obširno sporočim, kako se mi godi. Ljuba žena! Vem, da skrbiš in da si radovedna, kje da sem in kaj je z menoj. V vojski ni nič hudega, samo da je človek živ in zdrav. Bil sem pa že v smrtni nevarnosti in sem še ves čas pred smrtjo, odkar se je pričela vojska ob naši meji. V najhujšem ognju sem bil 24. junija. Granate so padale v tiste hiše, ki smo jih popravili, potem smo most čez Sočo zažgali in smo se ob Soči 12 dni dobro držali. Izgubili smo samo 2 moža. Potem smo šli ponoči na naše griče blizu Gorice, tam sem bil

ves čas v strašnem boju. Ostalo nas je od našega oddelka polovica, drugi so bili mrtvi in ranjeni. Sedaj sem se preselil bolj blizu Trsta in našel tam domače prijatelje. Ne vem, doklej bom tukaj. Šli bomo naprej kamorkoli, samo da bi nas ljubi Bog in Marija ohranila pri življenju. Doslej sem bil takorekoč čudežno obvarovan, ko so me že obsipale kanonske krogel kot redka toča. Enkrat je 1 meter pred menoj padla krogla iz topa ter zrušila name kup kameinja. Ko bi bil sedel, bi me bila na kosce raznesla, ker sem pa ležal na trebuhu, ni bilo ravno hudega. Pa to se je večkrat zgodilo; zato moram reči, da sta me doslej Bog in Marija čudežno varovala. Z zaupanjem sem se izročil tudi zanaprej božjemu varstvu ter trdno obljubil spokorno živeti, če živ ostanem. Vem, da so tudi Vaše molitve pomagale. Ravno na kresni večer in tisto nedeljo, ko ste na Šmarni gori Marijo prosili in z otročiči molili, sem bil v najhujšem. Nekaj mi je reklo, da v tistih urah, ko so se sv. maše brale, tudi vi zame prosite. Tako, ljubi moji otročiči, vedno molite zame in spoštujte svojo mater... Molite za časno in večno življenje, da se bomo enkrat vsi srečno v nebesih združili. Če nas pa ljubi Bog pri življenju ohrani in reši te strašne šibe, bomo pa tudi spokorno živeli...

Pozdravim vse: najprej Tebe, ljuba žena, otročiče, vse domače in sosede. Pridno delajte in mirno skupaj živite! Z Bogom!

Anton Kocijes iz Vodice na Gorenjskem.

Tudi naši so korenjaki.

Desetnik Josip Šetina iz Bele Krajine piše: V neki ogrski bolnišnici ležimo trije ranjeni Slovenci. V svojih pogovorih se spominjamo našega četovodje Jožefa Jurmana, doma nekje pri Krškem na Dolenjskem. Bil je vrl dečko, da malo takih. V boju nepopisno hraber in pogumen, nasproti svojim vojakom pravičen, dober in usmiljen, vedno pa vesel in ljubeznjiv. Pel je vedno, koder je hodil. Ob vsakem bajonetnem naskoku je bil prvi in nam je rekel: »Pustite mene naprej! Če padem, fantje, vas prosim, da dovršite, kar jaz ne bom mogel.«

»Junak sem pa od nog do glave...«

na južnem

Tirolskem, 29. julija 1915.

Dragi mi Slovenci in Slovenke! Eno leto je minilo, odkar je v usodepolni noči sv. Ane napočil glas, da se kreše bojni požar nad Evropo, da se začne svetovna vojska, kakršne ne pozna zgodovina. Minilo je 13 mesecev, odkar je krvavi srbski prestol kupil zločinca, da je končal življenje našemu nepozabnemu prestolonasledniku Fr. Ferdinandu in njegovi plemeniti soprogi. A duh Ferdinandov še živi med nami, prešinja in navdušuje naše armade, med katerimi nas je dosti mladih, a čvrstih borilcev. Bog je z nami, in kdo bo zoper nas! Naše geslo se glasi: Vse za vero, dom cesarja. V tem geslu je žrtvovalo že veliko naših junakov blago in kri. S tem geslom se bo-

rmo tudi zoper verolomnega Emanuela. Čeprav nas že dva meseca obstreljuje s svojimi ali pa z izposojenimi topovi — mi stojimo trdno kakor skala in se ne ganemo ne za ped nazaj.

Pred enim letom, ko se je pričela vojska, nisem še slutil, da se je bom udeležil kot 18letni mladenič; toda dolžnost me je klicala in šel sem dne 13. aprila od doma. Prva pot mi je bila k Mariji Pomočnici na Brezje, kajti vanjo zaupam in ona me tolaži v vseh težavah. Materine besede mi done v ušesih: »Moj sin! V Marijo zaupaj; ona te reši!«

Te besede izpolnjujem zlasti sedaj, ko duševno trpim in ne vem, kje se nahaja ljuba mamica, ne kje moja dva brata. V moji rojstni vasi, pol ure od italijanske meje, v Breginju na Goriškem, gospodarji sedaj Italijan. Od 22. maja nisem dobil nobenega sporočila od domačih.

Junak sem pa od nog do glave. Toda, boste rekli, lastna hvala — cena mala. To je sicer res, vedno pa le ne. Pogumen sem in poln trdnega zaupanja.

Ko se nahajam tu osamljen tujec med tujci, uganite, kdo me je obiskal? Prišel je k meni stari, zvesti prijatelj moj »Domoljub« ter mi prinesel raznih veselih poročil od vseh strani. Ni se bal italijanskih granat; izkazal se je zvestega prijatelja. Zahvaliti se ti, dragi »Domoljub«, ne morem dovolj; samo po domače ti rečem: Bog plačaj stokrat!

Kako se meni godi, bi morda rad vedel. Bivam med tirolskimi pečinami, ki jih že dva meseca obstreljujejo laške granate.

Sedaj sem že en mesec pri opazovalni postaji ter prežim za sovražnikovim gibanjem.

niti

Kadar se bomo kaj več spopadli z bivšimi sosedi, bom že sporočil.

Pozdravljam vse, posebno pa člane in članice slovenskih Marijinih družb in izobraževalnih društev ter vse soimšljenike S. L. S. Napredujte in vztrajajte, mi pa bomo tudi vztrajali, dokler ne potolčemo vseh sovražnikov. Ti, »Domoljub«, pa pazi, da me boš obiskoval kolikor mogoče redno.

Z Bogom! Na svidenje, če ne drugje, pa nad zvezdami!

Alojzij Bric.

vojna pošta 217.

Prosim, brez zamere, ker pisano je na kolenih.

Pisma iz ruskega ujetništva.

(Piše Karel Čepar iz Barke pri Divači.)

Sarapol, 28. maja 1915.

Preljuba soproga!

Srčna Ti hvala za kartico. Razveselila me je tako, da Ti ne morem popisati, zlasti ker mi pišeš, da ste zdravi. Tvoja kartica je prva, ki je prišla v Sarapol iz naših krajev; mislili smo sploh, da ne bo nobeden nič dobil. Tud

denar sem prejel. Plačali so mi ruskega denarja 16 rubljev 11 kopejk. Ljuba Francka! Tu v Rusiji ni slabo, le malo dolg čas mi je po Tebi in dragih domačih, kajti misliti si moraš, da sem tukaj pač s telesom, z dušo in srcem sem pa doma pri Tebi in otrocih. Ali jaz nisem še obupal in tudi ne bom. Ona božja roka, ki me je obvarovala smrti v gostem dežju krogel, me varuje še sedaj in upam, da me bo zopet srečno pripeljala nazaj v Tvoje naročje. Varuj se tudi Ti, da se Ti kaj hudega ne pripeti. Moli in izročaj se Materi božji, ki nobenega ne zapusti! kdor se pod njeno varstvo zateče. Prosim Te, skrbi za otroke kakor najbolje moreš. Ko bo zopet ljubi mir sklenjen in se srečno vrnem v domovino, bo pozabljeno vse trpljenje naše. Mnogo Ti imam še pisati, ali ni mogoče. Za sedaj naj bo dovolj. Sprejmi srčne pozdrave Ti in otroci. Reci Viktoriji in Mariji, naj bosta pridni, ako hočeta, da jima prinesem kaj lepega iz Rusije. Pozdravi na Misličah Tvojega očeta, vse moje sorodnike, bližnje in daljnje prijatelje. Sedaj pa z Bogom! Ostani zdrava in srečna. Bog naj Te varuje!

Tvoj zvesti soprog Karel Čepar.

Ljubi starši!

Sprejmite srčne pozdrave iz daljnega severa. Kruto nas tepe usoda. Zalostne dneve starosti ste dočakali! Namesto počitka pa trud in še večji napor ter skrbi. Ali kakor po hudi nevihti solnce lepše sije, tako bo večje veselje po končanem trpljenju. Le v Boga zapujate! On nikogar ne zapusti, kdor pri njemu pomoči išče. Prosim Vas, skrbite kolikor mogoče za vse, posebno za ženo in otroke, ki so sedaj sirote. Dobro vem, da skrbite kolikor morete, ali vendar ne morem drugače, kot da Vas prosim. Zame tu ni slabo. Zdrav sem, hvala Bogu. Drugo bo že vse poteklo. Od Jožeta ne vem nič; poskrbite kaj tudi za njegove sirotice. Sedaj pa z Bogom, ljubi starši. Sprejmite srčne pozdrave od Vašega vdanega sina K. Čepar.

Pismo admirala Hausa.

Deželni odbor Kranjski je v zmislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojski. Admiral Haus je poslal na to deželni odbor sledečo brzojavko:

Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana.

Sprejmite prosim našo najprisrčnejšo zahvalo za toli patriotične ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše

dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo petih deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj šteje častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokostrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že ednajst jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsrčnejšo zahvalo, sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojske, katerega vojna mornarica, in istotako na suhem se boreči soborilci, pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vrljo Kranjsko deželo.

Anton Haus, admiral.

Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

Gospodarske vesti.

GOSPODARSKI IN TRŽNI PREGLED.

Po sklepu najvišjega sodišča se mora zdaj pri cenah najprej gledati na proizvajalne stroške. Tudi ima posestnik pravico, da se mu plača, kar njega danes živali ali žito stane. Poglejmo proizvajalne stroške prašičev. Kmet kupi 10 lepih mladičev po 10 kg, ki ga veljajo vsak 40 kron, torej 400 kron. Vsak gospodar ve, da ena dekla komaj opravi 10 prašičev. Pa vzemimo, da dobi res dobro postrežnico svojih pujsov, kar se pač težko zgodi. Te prašiče hoče gospodar izrediti, da bodo imeli vsak po 100 kg, kar se zgodi, če gre vse po sreči, v osmih mesecih. Kaj so kmeta stali ti prašiči? Nakupni stroški znašajo 400 K, da se bodo redili, jim mora dati povprečno na dan 1 kg žita ali oblode pri dobri reji, pri slabih najmanj pol kilograma. Turščica je danes po 70 kron. Za 240 dni vsak dan po 5 kg je porabi 1200 kg, torej po zgorajšnji ceni za 840 K. Za zeleno in kuhano krmo se mora pri sedanjih draginjah delavcev in hrane računati na pujsa dnevno po 30 vinarjev, torej za osem mesecev 720 K. Stroški za dekle s hrano na dan 2 K 20 vin., znašajo 528 K. Stroški za steljo in obresti osnovne glavnice se poravnajo s pridobljenim gnojem. Ko so prašiči izrejeni, stane kmeta kg 2 K 48 v. To je seveda, če gre vse po sreči, kar se pri prašičih skoro nikdar ne zgodi. 20 odstotkov vseh živali povprečno pogine, se slabo redi ali pride drugače v nesrečo. Koliko je kmetov, ki so mladiče drago plačali, jih s težavo redili, nazadnje je pa vse konjederec vzel. Pri prašičih je skoro vedno kakor v lote-

riji. Včasih se zadene, da gre vse po sreči. Drugič je ubogi kmet oplazen, da si ne more prav nič pomagati.

Na Dunaju je bilo dne 10. t. m. 8641 prašičev na semnju, in sicer 1840 za meso, 6801 debelih. Plačevali so za prašiče za meso: Ia. 3 K 76 vin. do 3 K 90 vin., Iia. 3 K 50 vin. do 3 K 74 vin., IIIa. 3 K 20 vin. do 3 K 48 vin., debelih Ia. 3 K 60 vin. do 3 K 70 vin., Iia. 3 K 50 vin. do 3 K 58 vin., IIIa. 3 K 35 vin. do 3 K 48 vin. 58 prašičev je bilo posebno slabih. Prodali so se po 2 K 90 v. do 3 K 16 v. za 1 kg žive teže. Debelih je bilo prav slabih 429, ki so šli po 3 K 12 vin. do 3 K 34 vin. Kupčija je bila zelo živahna.

Dne 5. t. m. je povedal tržni komisar na graškem semnju, da se bo smela goveja živina le 25 odstotkov dražje kakor meseca julija leta 1914 prodajati. Lastniki govedi so z mesarji šli k cesarskemu namestniku, ki je izjavil, da naj se živina prodaja po nakupnih stroških. Prekupec ima pravico do tri-odstotnega dobička.

Na Dunaju so dne 9. t. m. prignali 3739 glav govedi na trg. Bilo je 968 volov, 883 bikov in 1888 krav. Od teh je dala Nižja Avstrija 644 glav, Gorenja Avstrija 679, Solnograška 68, Štajerska 84, Ogrska 348, Češka 1826, Moravska 90. Torej vidimo, da imajo skoro vse avstrijske dežele prost izvoz v glavno mesto države. Plačevali so vole: Ia. 2 K 86 vin. do 3 K 10 vin., Iia. 2 K 48 vin. do 2 K 72 vin., IIIa. 2 K 20 vin. do 2 K 44 vin. Najvišja cena je bila 3 K 14 v. Krave: Ia. 2 K 64 vin. do 3 K 8 vin., Iia. 2 K 14 vin. do 2 K 60 vin. Bilo je 1472 glav več kakor prejšnji teden. Cena je šla nekoliko nazaj.

Pri nas je velika nevarnost, da se preveč zmanjša število govedi. Razni mešetarji letajo okoli kakor besni in strašijo ljudi, da bodo morali živino dati. »Če ne daš za denar, boš dal pozneje zastoj!« — To so same laži. Če se bo živina zahtevala, se bo seveda morala dati po določeni ceni, če je sploh mogoče, če pa ni mogoče, se pa na pristojnem glavarstvu pojasnijo prave razmere z natančno navedbo sedanjega števila volov, ki so za vprežno živino, in volov, ki so le za rejo. Pri kravah je treba razločevati jalove in breje ali krave s teleti. Nemogoče je, da bi moral kmet dati edino vprežno živino, ker potem ne more polja obdelavati; nemogoče je tudi, da bi vzeli breje krave ali mlado živino, ki ima še mlečni zob, torej staro manj, kakor dve leti in pol. Okrajni glavarji bodo povsod šli na roke, le razmere morajo natančno poznati.

Skozi našo deželo gre tudi veliko živine s Hrvaške, ker se od naše male dežele ne more vsa armada zalagati. Toda naša živina je veliko boljša. Na Hrvaškem plačujejo živino po 2 K 50 v. 1 kg žive teže. Strašne so cene usnja. Prodajalci očito izjavljajo, da so zdaj zanje zlati časi. Na kmetih se prodaja 1 kg usnja za 3 K dražji, kakor se v Ljubljani dobi. Upajmo, da se tem oederuhom kmalu postrizhejo peruti.

KAKO SE SADJE KONSERVIRA.

(Dalje.)

Posode za konzerve.

V našem gospodinjstvu uporabljamo največkrat posebno dve izmed naštetih štirih sredstev, s katerimi preprečimo škodljivo delovanje glivic. Najenostavneje pretvarjamo sadje v trajno obliko, ako celim ali razrezanim sadovom vzamemo preveliko vlago, t. j. ako sadje sušimo, ali pa sadno meso s pomočjo izparivanja (kuhanja) tako zgostimo, da ga glivice vsled pomanjkanja vlage ne morejo razkrajati. V prvem slučaju dobimo znan in po vsem svetu čislán izdelek, ki ga kratko imenujemo suho sadje, v drugem pa izdelek, ki ga bomo imenovali s skupnim imenom sadne mezge, ki so pa žalibog pri nas skoro neznane. Za te sadne izdelke navadno ni treba kakih posebnih posod, ker se na suhih in zračnih prostorih ohranijo nepokvarjene celo na leta, akoravno ostanejo vedno v dotiki z zrakom in z glivicami.

Kadar pa hočemo ohraniti sadje kolikor mogoče celo v naravni obliki in svežosti, ga pa konserviramo z razgrevanjem. Vrhutega ga je treba pa še zavarovati pred zrakom, da se nanovo ne zatrosi z glivicami. Vse na ta način pripravljene raznovrstne sadne izdelke imenujemo vkuhanó sadje.

Končno napravljamo pa iz sadja tudi pijače na ta način, da sok iztisnemo in ga potem več ali manj vkuhamo s sladkorjem ali ga pa v naravnem stanju brez sladkorja konserviramo z razgrevanjem. To so pa sadni sokovi.

Za napravo vkuhanega sadja in deloma tudi sadnih sokov potrebujemo posebnih v ta namen izdelanih posod, ki se dajo ali trajno in popolnoma neprodušno zapreti, ali pa s kako prevezo (mehurjem, pergamentnim papirjem, vato) vsaj toliko zavarovati, da se vsebina (vkuhanó sadje ali sadni sok) ne more tako hitro in izlahka zatrositi z glivicami.

Navadne, povsod znane konzervne steklenice se zavezujejo s pergamentnim papirjem, mehurjem ali v novjšem času tudi z vato. Te vrste konzervne steklenice so sicer poceni, a imajo to slabost, da se ne morejo neprodušno zapreti in moramo vsled tega uporabljati pri konserviranju več sladkorja (kot ohranjujočo snov), ako hočemo, da bo konzerva trpežna.

Za shranjevanje sadnih sokov bodisi kakršnekoli vrste nam prav dobro služijo navadne steklenice od kisle vode, ki se dobe razmeroma poceni v velikih množinah. Neprodušno se lahko zapro, ako jih zamašimo z navadno pluto, ki jo nazadnje zalijemo s pečatnim voskom ali še bolje s parafinom.

Navodila za posamezna sadna plemena.

Vkuhané slive in mirabele. Za vkuhanje ne smejo biti prezrele, ampak še nekoliko trde. Pred vlaganjem v kozarce jim kožo večkrat prebodemo, da se med razgrevanjem ne razpočijo. Sladkorja dodamo po okusu 20—30 dkg na liter vode. Razgrevajo se v vreli vodi 10 minut, pri 80—90° C pa 20—25 minut. Ko

preteče ta doba, vzamemo steklenice s sadjem takoj iz vode in jih denemo hladiti.

Vkuhané breskve in marelice. Ti dve sadni plemeni dasta jako fin kompot in sta tudi zelo pripravni za vkuhanje.

Sadje, ki ne sme biti prezrelo, olupimo, razpolovimo in koščice izpahnamo. Drobne marelice se lahko vložijo tudi cele, in ne olupljene. Tudi breskve, ki ne gredo od kosti, vlagamo v kozarce cele, a olupljene. Da prehitro ne porjave, polagamo olupljene sadove v mrzlo vodo, ki smo ji pridejali nekoliko citronove kisline ali soli. V steklenice jih vložimo tako, da so zunanje strani obrnjene navzgor.

Sladkorja vzamemo do 1/2 kg na liter vode. Razgrevati se morajo kakor češnje ali slive.

Vkuhané hruške. Poletne in jesenske hruške vsake vrste so kaj primerne za vkuhanje, ker sameobsebi nimajo nobene stanovitosti in ker dajo jako cenen in okusen kompot. Uporabiti moramo drevesno zrelo sadje, ki še ni mehko. Hruške vkuhavajmo olupljene, a tudi v koži, ako je nežna in lepo barvana, drobne kar cele, debelejšje pa razrezane podolgem od peclja proti muhi v dva, štiri ali še več kosov. Muhe, peščišča in peclji se lepo iztrebijo. Samo pri celih hruškah odrežemo polovico peclja.

Ko hruške olupimo, jih moramo takoj polagati v mrzlo vodo, ki smo ji pridejali nekoliko citronove kisline ali soli, ker sicer izgube lepo, belo barvo.

V steklenice jih vlagamo s pomočjo poostrene lesene palčice, ki na njo nabada mo kosce in jih tako brez težave spravimo na pravo mesto v steklenici. Lepše strani obračamo vedno na ven, da dobimo lepo vnanjo obliko. Ko so steklenice polne, jih je treba nemudoma zaliti s sladkorno raztopino, ker sicer hruške jako hitro porjave.

Še boljše gre delo od rok in si tudi čas razgrevanja okrajšamo, ako hruškove kosce prekuhamo v sladki vodi, preden jih vložimo v steklenice.

Kuhajo se tako dolgo, da se dajo prebosti s trdo slamnato bilko. Prekuhané hruške se laže bolj gosto vložijo in jih potem tudi ni treba tako dolgo razgrevati. Za hruške zadostuje 25—30 dkg sladkorja na liter vode.

Neprekuhané hruške se morajo razgrevati 20—30 minut v vreli vodi, za prekuhané zadostuje 15—20 minut.

Sadje v oslajenem kisú. Na liter dobrega vinskega ali sadnega kisa damo 1/2—3/4 kg sladkorja, pridenemo malo nageljnovih žbic in cimetove skorje in to kuhamo v položčenem (emajliranem) loncu. Med kuhanjem se posnema in naposled odstranijo ostanke pridejanih dišav. V tako pripravljeno tekočino denemo kuhani n. pr. hruške, slive, češplje ali katerokoli drugo sadje in ga kuhamo več ali manj časa, kakor je pač trdo, n. pr. hruške tako dolgo, da se dajo prebosti s tankim lesenim klinčkom. Češplje prebodemo pred kuhanjem nekolikokrat do koščice, da se pri kuhanju laže prepoje z oslajenim kisom. Ko je sadje na ta način kuhano, ga vzamemo iz tekočine, ga ohladimo in vložimo v pripravljene navadne

konzervne steklenice. Oslajen kis se nekoliko prekuhamo in končno z njim zalijemo vloženo sadje, steklenice dobro zavežemo s pergamentnim papirjem in delo je končano. Da steklenice ne popokajo, jih moramo prej dobro razgreti. Ako bi pozneje opazili, da se v kaki steklenici nabirajo na vrhu tekočine mehurčki, je to znamenje, da delujejo očetne bakterije. Tako steklenico je treba prekuhati ali pa odliti tekočino, zopet zavreti in z vrelo tekočino nanovo zaliti sadje. Na 2 kg sadja vzamemo 1 liter kisa.

Ta način konserviranja sadja je jako priporočljiv, ker lahko brez posebnih priprav vkuhamo velike množine sadja v navadnih velikih steklenicah s širokimi vratovi ali celo v velikih loncih. Sadje odvezemamo iz takih posod po potrebi. Ostanek se ne pokazi, dokler stoji ohranjujoča tekočina (oslajen kis) čez sadje.

× × ×

Dobava bencina. Ker potrebujejo kmetovalci veliko bencina za mlatev s kmetijskimi stroji, je c. in kr. vojno ministrstvo na vprašanje c. in kr. armadnega etapnega poveljstva v tej zadevi naročilo s telegrafskim razpisom z dne 27. julija t. l., št. 5-M. 88-89, naj se prebivalstvo pouči, da se je takoj obrniti zaradi potrebnega bencina za mlatev do c. kr. poljedelskega ministrstva na Dunaju, ki bo potrebne množine bencina prejelo od c. in kr. vojnega ministrstva.

Zdravstvo.

Omejitev alkoholizma. Po želji najvišjega vojnega poveljstva za južnozahodno fronto je izdal deželni predsednik kranjski baron Schwarz sledeči ukaz:

1. Prepovedano je točiti in nadrobno prodajati žgane opojne pijače ob nedeljah in praznikih ter ob semanjih dneh; druge dni pa pred 7. uro zjutraj in od 4. ure popoldne. Točarne za žganje morajo biti med tem časom zaprte. — Isto velja tudi za vse tozadevne obrte (gostilne, kavarne, trgovine), ki imajo sicer pravico točiti ali nadrobno prodajati žgane opojne pijače.

2. Prepovedano je sploh oddajati žgane opojne pijače pripadnikom oborožene sile, civilnim osebam, ki so poklicane v vojno službo pri armadi, uslužbencem podjetij, ki so postavljena pod zakon o vojni dajatvah, osebam, ki se podvrgajo dolžnosti nabora ali prebiranja, ter vojnim ujetnikom.

3. Pri vojnih železniških transportih se ne sme oddati sploh nobena alkoholna pijača, razen če pride izrecno dovoljenje poveljnika.

4. Prepovedano je oddajati žgane opojne pijače mladostnim pod 18. letom, pijancem iz navade, beračem, vlačugarjem, pijanim osebam, duševno slabotnim osebam.

Ta ukaz je stopil v veljavo 7. avgusta tega leta.

Tedenska pratika.

20. avgusta.

1. **Sv. Bernard**, opat, cerkv. učenik, pravitelj cistercijskega reda, je bil rojen leta 1091. v Burgundiji. V 23. letu je stopil skupno s 30. plemenitimi mladeniči v cistercijski samostan v Sito (Cîteaux). Komaj je bil 3 leta redovnik, je postal opat, oživil prvotno strogo samostansko življenje, najbolj ojstro pa se je pokoril sam. »Bernard, čemu si prišel tu sem?« se je vprašal vsak dan. Celo mogočni kralji in papeži so ga vpraševali za svet. Bernard je pa v zlic temu in v zlic svoji učenosti ter zgovornosti ostal skrajno ponižen. Predvsem pa je bil iskren častilec Matere božje, pravi otrok Marijin. Spisal je veliko učenih spisov in popolnoma si je zaslužil naslov »doctor mellifluus« — učenjak ki ima jezik takorekoč z medom namazan. Umrl je l. 1153. Papež Aleksander III. ga je že 10 let po njegovi smrti prištel med svetnike. — 2. **Sv. Sever**, vojak. — 3. **Sv. Lucij**, — 4. **Sv. Štefan**, ogrski kralj, dež. varuh na Ogrskem.

Solnce v. 5. u. 01 m. — z. 7. u. 06 m.
Luna v. 4. u. 37 m. — z. —.

21. avgusta.

1. **Sv. Joakim**, mož sv. Ane in srečni oče Device Marije. — 2. **Sv. Patern**. — 3. **Sv. Anastazij**, vojak. — 4. **Sv. Evrepij**, škof. — 5. **Sv. Adolf**. — 6. **Sv. Ivana Franciška Šantalska**, vdova. S pomočjo sv. Franciška Saleškega je ustanovila red salezijank ali redovnic »Obiskanja D. M.« Umrla l. 1641. — 7. **Sveta Ciriljaka**, muč., pobožna vdova v Rimu. — 8. **Blazen Janez Berchmans**, ki je l. 1616. stopil v jezuitski red; odlikoval se je po svoji gorečnosti in učenosti.

Solnce v. 5. u. 02 m. — z. 7. u. 04 m.
Luna v. 5. u. 24 m. — z. 0. u. 08 m.

22. avgusta.

1. **Sv. Simforijan**, muč., obglavljen s tovariši l. 178. v mestu Augustodunum (zdaj Antun) na Francoskem, ko je ondi pridigoval zoper češčenje boginje Cibele. — 2. **Sv. Timotej** (grško ime pomeni: Bogoslav), mučenec. — 3. **Sv. Hipolit**, škof. — 4. **Sv. Marcial**. — 5. **Sv. Vladimir**, hrvaški kralj. — 6. **Sv. Janez Bernard**, rojen l. 1272. v Sijeni, je bil vojak, potem odvetnik in župan v rojstnem mestu. Ustanovil je red Olivetancev (belih benediktincev) ali red »Device Marije z Olivetske gore«.

Solnce v. 5. u. 03 m. — z. 7. u. 02 m.
Luna v. 5. u. 59 m. — z. 1. u. 27 m.

23. avgusta.

1. **Sv. Cahej**, colninar. O njem nam pripoveduje sv. pismo, da je bil drobne postave in da je hotel videti Jezusa, ko je mimo šel. Zaradi tega je splezal na figovo drevo. Jezus ga je počastil s svojim obiskom. To je Caheja tako ganilo, da je bil pripravljen čvetero povrnit, če je komu kaj škodoval. Jezus ga je potolažil z besedami: »Danes je tej hiši zveščanje došlo.« — Po ustnem sporočilu sv. Križostoma je bil baje potem škof v Cezareji. — 2. **Sv. Rešitut**. — 3. **Sv. Moderat**. — 4. **Sv. Filip Benicij**, spozn., rojen l. 1233. v Florenciji iz premožne rodbine Benizzi, se je najpoprej posvetil zdravništvu, pozneje pa je stopil v red servitov, kjer je l. 1267. postal opat. Po svojem prizadevanju in po svoji nehljnjeni gorečnosti je izboljšal v redu disciplino in povzdignil dostojno izvrševanje božje službe.

Solnce v. 5. u. 05 m. — z. 7. u. —.
Luna v. 6. u. 25 m. — z. 2. u. 50 m.

24. avgusta.

1. **Sv. Jernej** (hebr. ime pomeni: sin tega, ki ohranja vodo) ali Natanael (hebrejsko ime pomeni: božji dar). Jernej je bil član zbora 12. apostolov Jezusovih, rodom iz Kane v Galileji. Prvotno je bil ribič. O njegovem svetem delovanju in njegovi smrti nam sveto pismo ne poroča; po ustnem izročilu je označeval sv. vero v Indiji. V mestu Albanopolis so mu baje pogani kožo s telesa trgali. — 2. **Sv. Ptolomej**, škof. — 3. **Sv. Sidorij**, škof.

Solnce v. 5. u. 06 m. — z. 6. u. 58 m.
Luna v. 6. u. 46 m. — z. 4. u. 14 m.

25. avgusta.

1. **Sv. Ludovik (Ljudevit) IX.**, kralj. Ta s kraljevsko krono venčani svetnik je imel iskreno pobožno mater Blanko, ki je večkrat dejala svojemu mlademu sinu: »Moj sin, prav dobro veš, kako pristržno te ljubim; vendar pa bi te rajši videla sedaj-le mrtvega pred seboj, kakor da kdaj smrtno grešiš!« Sv. Ludovik je vladal pravično in modro, ustanovljal šole, bolnišnice, sirotišnice, cerkve ter se udeležil tudi križarske vojske zoper Saracene. Umrl je l. 1250. — 2. **Sv. Evzebij**. — 3. **Sv. Peregrin**. — 4. **Sveta Patricija**.

Solnce v. 5. u. 08 m. — z. 6. u. 56 m.
Luna v. 7. u. 04 m. — z. 5. u. 33 m.

26. avgusta.

1. **Sv. Zefirin I.**, papež in muč. — 2. **Sv. Samuel**, muč. — 3. **Sv. Genezij**, gledališčni igralec, muč., ob času cesarja Dioklecijana v Rimu. Njegovi starši in sorodniki so bili kristjani, sam pa je bil neprenehoma nasprotnik sv. vere. Ko pa je cesar Dioklecijan premagal Parte, je dal napraviti v gledališču imenitne igre in Genezij je hotel zraven spretno oponašati krščanski krst — na smrtni postelji. Igra se je začela, Genezij se je delal bolnega in hrepenel po sv. krstu, soigralci so pred cesarjem nad njim izvrševali vse obrede v zasmeh kristjanov. A milost božja ni čakala, temveč je privlekla Genezija k spoznanju svojih zmot. Proslavljen je svoje življenje kmalu z mučeniško smrtjo.

Solnce v. 5. u. 09 m. — z. 6. u. 54 m.
Luna v. 7. u. 20 m. — z. 6. u. 50 m.

Vprašanja in odgovori.

Begunka 170. Vprašanje je, kakšnega mnenja bo v tem oziru svetna gosposka. Kjer so bili prebivalci oblastveno prisiljeni, da so se morali izseliti, tedaj bi človek sodil, da preneha tudi obveznost plačevati stanarino. Kdor se je pa prostovoljno umaknil, je pa najbolje, da se izlepa pogodi z lastnikom, oziroma stanodajalcem.

J. K. v L. 25. Boste komaj kaj opravili. Doslej nam ni znano, da bi se bil kdo obrnil na ta naslov, ker taka pisma ne gredo v sovražno državo. Te stvari oskrbuje poizvedovalni urad avstrijske družbe Rdečega križa. Naslov najdete v »Domoljubu« št. 30., stran 445., v oddelku »Vprašanja in odgovori«.

J. Lopatič, Boršt—Krkavac. Takrat se živina še ni rekvirirala. Zdaj pa...? Se in se ne, kakor se vzame. Proglšenega še ni nič; nastopila bi pa rekvizicija takoj, če bi vojna oblast, ki ima vso pravico, tako ne dobila živine. Velja še prosta prodaja po 2 kroni za 1 kg žive teže. Glavarstva naznanijo, koliko se potrebuje, vojaštva pa plača. Ako bi tako ne šlo, potem pa vojaška oblast zahteva, in sicer po ceni, ki jo določi sama.

Odlikovani slovenski vojaki.

(Dalje.)

Srebrno svetinjo 1. razreda so dalje dobili: štabni narednik Friderik Berginc bos.-herc. lovskega bataljona; korporal A. Glančnik; infanterist Bruno Som in narednik Ivan Močnik, vsi 7. pešpolka, črnovojnik Alojzij Baumberger, korporal Fr. Pirc iz Moravč na

Kranjskem, Jožef Gril in Jurij Vnuk (Staj.), dalje vojaki 17. pešpolka: četovodja-tit. narednik Knauder Andrej, desetnik Birtič Pavel, desetnik (8.) Rozman Valentin, desetnik 3. odd. stroj. pušk Vouk Franc, Birtič Josip in Klarič Ivan, četovodja 3. odd. stroj. pušk Starc Franc, desetnik (6.) Kovač Albin, narednik 3. odd. stroj. pušk Lavrinc Rudolf, narednik (4.) Simončič Viljem, desetnik (5.) Pavlič Anton, četovodja (8.) Jaklič Josip, poddesetnik (8.) Balančič Valentin, infanterist (8.) Lisec Anton, četovodja (8.) Schneller Ivan, četovodja (8.) Pezdin Tobija, infanterist (8.) Tarman Ivan, nad. rez. (8.) Malešič Gregor, san. poddesetnik (1.) Galič Ivan, infanterist 2. odd. stroj. pušk Groboljšek Karel, četovodja (11.) Kikel Alojzij, četovodja (11.) Žužek Alojzij, desetnik (11.) Stermljan Franc, desetnik (11.) Peternelj Štefan, rač. podčastnik 1. vrste (3.) Slapar Andrej, narednik (3.) Potokar Luka, častniški sluga (3.) Kuk Jakob, narednik 2. odd. stroj. pušk Zupanc Ivan, štabni narednik (5.) Butkovič Ivan, poddes. (12.) Laurič Ig. četovodja-bat. trobentač Oblak Edvard, desetnika pionir. odd. Meglen Josip, Pleško Anton in Štrukelj Mihael, infanterist (7.) Gerbec Franc, četovodja (7.) Mertelj Ivan, desetnik (7.) Sovre Iv., četovodja (12.) Oswald Ivan, četovodja Černe Alojzij, četovodja 1. odd. stroj. pušk Devjak Andrej, infanterist 1. odd. stroj. pušk Markelj Matija, orož. stražmojster (1.) Lobe Ivan, rez. desetnik (10.) Štincek Anton, četovodja 3. odd. stroj. pušk Babnik Anton, narednik (7.) Močnik Ivan, četovodja (6.) Medvešek Matija, četovodja-tit. narednik (2.) Schnablegger Matija, narednik (12.) Adamič Anton, četovodja (12.) Marincelj Anton, desetnik (12.) Logar Anton, desetnik (12.) Rodič Ivan, poddesetnik (12.) Prosen Franc, infanterist (12.) Regancin Karel, poddesetnik (3.) Krumholz Herman, rez. inf. (12.) Klemen Fr. in poddesetnik (2.) Hafner Karel.

(Dalje.)

Na konec delazmožnosti se kaj kmalu dospe, če se ne skrbi za večkratno vtiranje utrujenih živcev in mišic s poznanim »Elza-fluidom«, ki je nepogrešljiv tudi pri revmatičnih bolečinah. 12 steklenic pošlje lekarnar E. V. Feller za 6 kron poštne prosto.

Najnovejše z bojišč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 16. avgusta. Uradno se razglaša:

V prostoru zahodno od Buča smo Ruse hitro zasledovali. V središču zaveznikov prodirajoče avstro-ogrsko sile slede tik za petami sovražniku, ki se umika zahodno od Biale čez Klukovko. Divizije nadvojvode Jožefa Ferdinanda so pridobile zvečer med boji na prostoru južno in južnozahodno od Biale, ponoči so premostile Krzno in so je danes jutraj prekočale. Zadnji sovražni oddelki so bili,

kjer so se postavili v bran, napadeni in vrženi. Čete generala pl. Kövesza so potisnile sovražnika čez zgornjo Klukowko nazaj. V pokrajini pri Biali in proti Brest-Litovsku je videti številne obsežne požare. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Dogodki na morju.

Neko naše pomorsko letalo je metalo 15. avgusta popoldne bombe na štiri obrežne utrdbe pri Benetkah; razven ene so razpočile vse vržene bombe v utrdbah. Med petimi sovražnimi letalci, ki so se dvigali, da zasledujejo, sta bila dva, ki sta se dvigala, z ognjem strojnih pušk prisiljena, da sta se morala vrniti in izkrcati; dva sta čez nekaj časa opustila zasledovanje, medtem ko je zadnji sovražni letalec zasledoval naše letalo do bližine istrskega obrežja, kjer se je moral obrniti, ne da bi bil dosegel kak uspeh. Naše pomorsko letalo se je kljub ljutemu obstreljevanju po sovražnih bojnih ladjah in po utrdbah vrnilo nepoškodovano.

Po uradni italijanski objavi je bil naš »Ull.« 12. avgusta potopljen v južnem Jadranskem morju. Drugi častnik in 11 mož podmorskega čolna je bilo rešenih in ujetih.

Poveljstvo mornarice.

To in ono.

Narobe svet. Hišni posestnik sosedu: »Današnja mladina je vse drugačna, kakor smo bili mi! Jaz sem šest dni delal, en dan pa počival, da sem pridobil hišo; moj sin pa počiva šest dni in en dan dela, da jo bo zapravil!«

Raztresen. Profesorjeva žena: »Oh, kako je moj mož raztresen! Danes popoldne je šel z doma, da bi mi kupil gramofon, pa prinese zvečer nagačeno veverico domov!«

Trgovski sodrug. Študent: »Jaz sem sodrug mojega očeta.« — Profesor: »Kako je to? Vi študirate medicino in vaš oče je trgovec!« — Študent: »No, ja, — on skrbi za dohodke, jaz pa za stroške!«

Pri skušnji. Profesor: »K pogodbi spadata dve osebi, ena je u p n i k, druga pa?« — (Dijak molči.) — Profesor: »No, ravno nasprotno!« — Dijak: »Ne za u p n i k!«

Dobrega preveč

se včasih pojé in ljudje navadno to šele zapazijo, ko jih začne tiščati želodec, ko nastopi gorčica in težkoče v prebavi. Toda to končno ni ravno taka nesreča, ker že ena ali dve Fellerjevi prebavi pospešujočih, odvajajočih in krče lajšajočih rabarbara-kroglic z zn. „Elza-kroglice“ hitro olajšajo nastale težkoče. — Ker pospešujejo premembo snovi in zvišujejo slast do jedi, so „Elza-kroglice“ enako uspešno delujoče tudi pri kolcanju, pomanjkanju teka, lenivosti čreves, zaprtju in napenjanju. Dalje preprečujejo tudi nabiranje neželjene masti in je posebno važno, da so popolno neškodljive, toda vendar točnega učinka. — 6 skatljice pošlje za 4 krone 40 vin. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatska). — Bol lajšajoči fluid z zn. „Elza-fluid“ 12 steklenic 6 kron pošlino prosto.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 11. avgusta: 2. 13. 8. 34.
Dunaj, 8. avgusta: 37. 43. 42. 24. 88.

SKRIVALNICA.

Kje je kovač?

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

n. a. dež. življ. in rentn. nezg. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838 —
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.022-76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdor numerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavno hkrati za vojno zavarovanje, naj se v istino karisti obrne do gerilnovega področja.

Prospekti zastoj in poštnine prosto.

Sposobni zas'opniki se sprejmejo po najugodnejših pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za poši.

5%

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranzijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalen, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Follak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, e. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Dolenc, e. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Grušen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, deban v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, e. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, e. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Eržič, e. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, e. kr. šol. rad. oficial v Ljubljani; Avguštin Zajc, e. kr. rad. revisent in posestnik v Ljubljani.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880, 1 dobitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884.

(Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron)

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastonj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

3 VAJENCE 3

za sodarsko obrt s prosto hrano in stanovanjem sprejme takoj **A. REPIČ**, Ljubljana, Kolezijska ulica. 1610

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoj lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka „IKO“ najbolj zanesljiva ura.

Lastna znamka „IKO“ najbolj zanesljiva ura.

Št. 600	Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti	K 8-40
410	Nikel.-anker-Roskopf ura	4-10
705	Roskopf ura, kolesje v kamnih tekoče	5-90
719	Srebrna rem. ura	7-80
720	Srebrna cilind. rem. ura	9-70
1450	Bela kovinasta verižica	2-80
	nikelnasta	1-
916	Srebrna verižica	3-20
89	Double zlata verižica	5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastonj in poštno prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švicl

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1903 Nima nobene podružnice.

RAZPIS USTANOV.

Za prihodnje šolsko leto, ki se začne dne 16. septembra t. l., razpisuje deželni odbor vojvodinje Kranjske

pet deželnih ustanovnih mest

za c. in kr. mornariško akademijo za sinove neimovitih slojev prebivalstva kranjske dežele.

Splošni pogoji so:

1. domovinstvo na Kranjskem;
2. telesna sposobnost za mornariško vzgojo ter tudi za bodočo vojno službo na morju; to sposobnost je dokazati po „Predpisu za zdravniško preiskavo pomorskih aspirantov in prosilcev za sprejem kot gojencev c. in kr. mornariške akademije“, izdanem z mornariškim pravilnikom v XXII. l. 1902. (za poveljstva in zavode c. in kr. vojske l. 1903.);
3. zadovoljivo нравno vedenje;
4. izpolnjeno 14. in ne prekoračeno 16. leto življenja;
5. dosedanje šolanje, dovršeno z najmanj **zadovoljivim (dobrim)** uspehom, in sicer:

Štirje nižji razredi kake javne tuzemske srednje šole ali ravno toliko letnikov vojaške nižje realke, z nadaljnjim pogojem, da je prosilec zadobil v **matematični** najmanj red „dobro“.

(Tiskane popolne pogoje za sprejem je dobiti pri tvrdki „L. W. Seidl & Sohn“ na Dunaju. Pošljejo jih pa tudi pisarniško ravnateljstvo vojnega ministrstva, mornariški odsek, pristaniško admiralstvo v Pulju, pomorsko okrajno poveljstvo v Trstu in poveljstvo mornariške akademije vsakemu, ki jih zsheteva, proti plačilu 40 h ali proti znamkam te vrednosti).

V svrhu sprejema v c. in kr. mornariško akademijo bodo morali dotični prosilci delati sprejemno izkušnjo. Ta izkušnja bo obsegala za vstop I. letnik: a) nemški jezik, b) matematiko, c) zemljepis in zgodovino, d) prirodopisne vede vseh teh predmetov toliko, kolikor so predavani v prvih štirih razredih kake srednje šole.

Sprejemne izkušnje se prično dne 10. septembra. Odbrani aspiranti bodo v pravem času poklicani.

Izobraženje v mornariški akademiji traja štiri leta. Po zadovoljivi dovršitvi IV. letnika se imenujejo gojenci za pomorske kadete.

Prošnje za ustanove v svrhu sprejema v c. in kr. mornariško akademijo je poslati deželnemu odboru vojvodine Kranjske, in to najkasneje do 27. avgusta 1915. Pozneje došle prošnje se ne bodo vpoštevale.

Prošnji je priložiti:

1. krstni list;
2. domovinski list (prosilčev);
3. izpričevalo vojaškega zdravnika;
4. izpričevalo o cepljenju koz, če cepljenje ni potrjeno v vojaškem izpričevalu;
5. vsa izpričevala srednje šole;
6. izpričevalo o premoženju, potrjeno od županstva in župnega urada in ravnotako нравnostno izpričevalo.

Prošnjo je kolkovati s kolkom za eno krono, vsako prilogo pa s kolkom za 30 h, če že ni kolkovana.

Prošnje smejo vložiti samo starši (oče, če njega ni, mati ali varuh).

Kranjski deželni odbor,

v Ljubljani, dne 15. avgusta 1915.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljsko pridelko, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni kapital in udnine, ki so znašale l. 1912 K 673.350-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 736.147-17.

Tedaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel kapital.
Fonduše in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cena primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pozabite otrok samih, da se požari omajijo!

Ne pozabite otrok samih, da se požari omajijo!

Sijajna naložitev kapitala. Hiša v Ljubljani

v zdravi solnčni legi, poleg postaje elektr. cestne železnice, tronedstropna, nova, še 13 let davka prosta, s kosmatim doneskom 12.000 K, čistim doneskom 10.000 K, se pod ugodnimi pogoji proda. Glavnica se obrestuje čisto po 5 1/2 %. Naslov pove upravnništvo „Domoljuba“ pod št. 1545. 1545

Večja množina dobrega

domačega vina

je dobiti pri Mariji Kos, sv. Križ, železniška postaja Rogaska Slatina. 1584

Tkalke

za tkalnico platna, tudi sukalke dobe trajno in dobro plačano delo v tovarni

Thondorf, p. Liebenau pri Gradcu. 1494

500K
Vam plačani ako Vaših kurjih oči, bradavice in trde kože tekem 3 dni s kremo brez bolečin ne odpravi

RIA - BALSAM.
Cena lončku z samost. pištom 1 K, 3 lončki 2-50 K. — Kemény, Kaschau (Kassa) L., poštni predal 1213, Ogr.

Naročajte „Slovenca“

Kava

50 % ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in stedijska, 5 kg vreča za poskušnjo K 11- post. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrstnega šinega čaja za K 2-20 pošlje A. Schapira št. 473, izvor kave in čaja. **TISZABOGDANY, Ungara.**

1 stekienica 2 kroni.
Ceniki zastonj in franko.

Zahtevajte

zastonj in poštine prosto moj glavni cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potrebščin za gospodinjstvo in toaletto, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, c. in kr. dvor. ni založnik Brüx št. 781 (Češko).

Nikelnaste Roskopl-ure K 3-90, 4-20, 5-
Srebrne K 8-40, 9-50. — Nikelnaste budilke K 2-90, Budilke z dvojnimi zvoncem K 4-
Pošilja se po povzetju. — Nikak riziko!
Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobro in žejo gasilce si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V rešadine, malinovec, poprova meta, muškatleco, pomerančnik, dišča perla, višnjevec. Ta pijača se lahko poleti z vživa hladna, pozimi pa vroča mesto ruma in žganja. Skaziti se ne more. Stovi z natančnim navodilom stanejo K 4-50 franko po povzetju. Na 3 takih poroj odam eno povrhu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice itd. neprocenljive vrednosti, ker delavce ta pijača osveži in ne upijani, vsled česar ne izgube nič na svoji delavnosti. Jan Grolich, drogerija „Pri angelu“, Brno 641, Morava 1351

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA št. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruza z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklosičeva cesta št. 6, prtiličje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

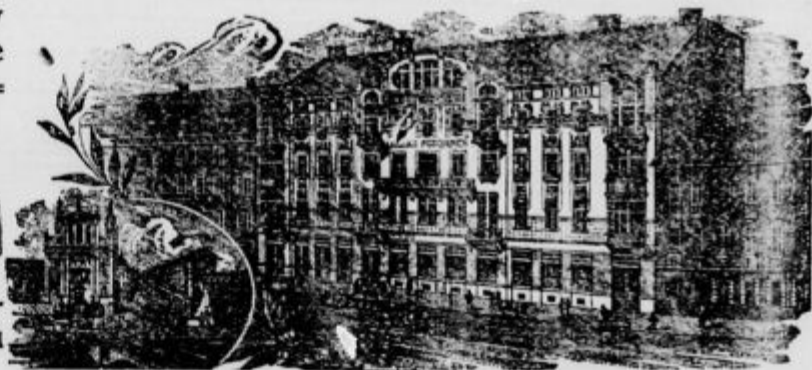
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadržniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.